

Bacheloroppgave

IDR600 Sport Management

Vil talentidentifisering av unge fotballspillere skape nye toppspillere, eller øker sannsynligheten for at man mister potensielle toppspillere?

Jonathan Yrjøl Rinne

Totalt antall sider inkludert forsiden: 40

Molde, 02.06.2020

Obligatorisk egenerklæring/gruppeerklæring

Den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk. Erklæringen skal bevisstgjøre studentene på deres ansvar og hvilke konsekvenser fusk kan medføre. Manglende erklæring fritar ikke studentene fra sitt ansvar.

<i>Du/dere fyller ut erklæringen ved å klikke i ruten til høyre for den enkelte del 1-6:</i>		
1.	Jeg/vi erklærer herved at min/vår besvarelse er mitt/vårt eget arbeid, og at jeg/vi ikke har brukt andre kilder eller har mottatt annen hjelp enn det som er nevnt i besvarelsen.	☐
2.	Jeg/vi erklærer videre at denne besvarelsen: <ul style="list-style-type: none"> • ikke har vært brukt til annen eksamen ved annen avdeling/universitet/høgskole innenlands eller utenlands. • ikke refererer til andres arbeid uten at det er oppgitt. • ikke refererer til eget tidligere arbeid uten at det er oppgitt. • har alle referansene oppgitt i litteraturlisten. • ikke er en kopi, duplikat eller avskrift av andres arbeid eller besvarelse.	☐
3.	Jeg/vi er kjent med at brudd på ovennevnte er å betrakte som fusk og kan medføre annullering av eksamen og utestengelse fra universiteter og høgskoler i Norge, jf. Universitets- og høgskoleloven §§4-7 og 4-8 og Forskrift om eksamen §§14 og 15.	☐
4.	Jeg/vi er kjent med at alle innleverte oppgaver kan bli plagiatkontrollert i URKUND, se Retningslinjer for elektronisk innlevering og publisering av studiepoenggivende studentoppgaver	☐
5.	Jeg/vi er kjent med at høgskolen vil behandle alle saker hvor det forligger mistanke om fusk etter høgskolens retningslinjer for behandling av saker om fusk	☐
6.	Jeg/vi har satt oss inn i regler og retningslinjer i bruk av kilder og referanser på biblioteket sine nettsider	☐

Personvern

Personopplysningsloven

Forskningsprosjekt som innebærer behandling av personopplysninger iht.

Personopplysningsloven skal meldes til Norsk senter for forskningsdata, NSD, for vurdering.

Har oppgaven vært vurdert av NSD?

ja   nei

- Hvis ja:

Referansenummer:

- Hvis nei:

Jeg/vi erklærer at oppgaven ikke omfattes av Personopplysningsloven:

Helseforskningsloven

Dersom prosjektet faller inn under Helseforskningsloven, skal det også søkes om forhåndsgodkjenning fra Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk, REK, i din region.

Har oppgaven vært til behandling hos REK?

ja   nei

- Hvis ja:

Referansenummer:

Publiseringsavtale

Studiepoeng: 15

Veileder: Geir Oterhals

Fullmakt til elektronisk publisering av oppgaven

Forfatter(ne) har opphavsrett til oppgaven. Det betyr blant annet enerett til å gjøre verket tilgjengelig for allmennheten (Åndsverkloven. §2).

Alle oppgaver som fyller kriteriene vil bli registrert og publisert i Brage HiM med forfatter(ne)s godkjenning.

Oppgaver som er unntatt offentlighet eller båndlagt vil ikke bli publisert.

Jeg/vi gir herved Høgskolen i Molde en vederlagsfri rett til å gjøre oppgaven tilgjengelig for elektronisk publisering:

ja   nei

Er oppgaven båndlagt (konfidensiell)?

ja   nei

(Båndleggingsavtale må fylles ut)

- Hvis ja:

Kan oppgaven publiseres når båndleggingsperioden er over?

ja   nei

Dato: 02.06.2020

Antall ord: 12 638

Forord

Denne oppgaven markerer slutten på min Bachelorgrad i Sport Management ved Høgskolen i Molde. Det har vært 3 lærerike og interessante år. Jeg vil videre takke min veileder Geir Oterhals og Kjell-Marius Herskedal for gode innspill underveis i prosessen. Avslutningsvis vil jeg takke min far, Antero Wallinus-Rinne for gode råd, innspill og støtte gjennom arbeidet med denne oppgaven.

Sammendrag

Denne studien tar for seg treneres kriterier for talentidentifisering i fotball.

Talentidentifisering i fotball er et aktuelt tema i dag, hvor mange unge fotballspillere er involvert i prosessen. Derfor var det interessant å se på hva forskningen sier om talentidentifisering og hva som kunne være fotballtreneres kriterier for utvelgelse av talent. Metoden som har blitt brukt i denne oppgaven er litteraturstudie, hvor treneres kriterier for identifisering av talent blir sammenlignet gjennom forskningslitteratur fra 6 ulike land. Resultatene viste at trenerne vektlegger ulike kriterier for identifisering av talent, men det var likevel enkelte kriterier det var stor konsensus om.

Nøkkelord: talentidentifisering, fotball, talent, trenere

Innhold

1.0	Innledning	1
1.1	Min forforståelse om temaet	3
1.2	Hensikten med studien	4
1.3	Problemstilling	5
1.4	Avgrensning av problemområde	5
1.5	Begrepsavklaringer	6
2.0	Teoretiske perspektiver på talentidentifisering	7
2.1	Talent	7
2.2	Talent og identifisering	9
2.2.1	Talentidentifisering i utviklingsprogram	10
2.2.2	Akronymer og modeller	11
3.0	Metode	18
3.1	Litteraturstudie	18
3.1.1	Styrker og svakheter ved valg av metode	19
3.2	Datainnsamling	19
3.2.1	Inklusjon – og eksklusjonskriterier	20
3.2.2	Databaser.....	23
3.2.3	Søkeprosess og søkeord for utvalgt forskningslitteratur.....	23
3.3	Utvalgt forskningslitteratur	24
3.4	Analyse.....	25
3.5	Reliabilitet og validitet.....	26
4.0	Resultat	28
4.1	Perspektiv på talent	28
4.2	Praktisk sans.....	28
4.3	Rangering av ferdigheter	29
4.4	Psykologiske egenskaper	31
5.0	Diskusjon	32
5.1	Treneres kriterier ved identifisering av talent	32
5.2	Tidlige indikatorer som prediktorer for fremtidig prestasjon	36
6.0	Konklusjoner	39
	Referanseliste	40

1.0 Innledning

I 1995 falt Bosman-dommen i Den europeiske menneskerettsdomstolen i Strasbourg. Dommen gjorde at profesjonelle fotballklubber ikke lenger kunne nekte spillere med opphørte kontrakter å dra til en ny klubb. Som en konsekvens av dommen, ble det en betydelig større flyt av spillere internasjonalt. Denne ettervirkningen av dommen påvirket de profesjonelle fotballklubbene, som nå fikk krav om økte spillerlønninger, da konkurransen om spillerne hadde økt. Spillerne hadde fått større makt, og kunne nå gå på «free-transfer» til en annen klubb etter endt kontrakt. Dette har fått store ringvirkninger for den profesjonelle fotballens økonomi, og skillet mellom store og små klubber kan se ut til å øke.

I toppfotballen forekommer det store utskiftninger av spillere, og flere klubber er avhengige av talentfulle spillere som kommer opp fra egne rekker. Dette kan man i dag begrunne fra to perspektiver; *fotballperspektivet* eller *forretningsperspektivet* (NTF, 2019, s. 29). *Fotballperspektivet* omhandler utvikling av spillere for å opprettholde et stabilt prestasjonsnivå for seniorlaget i klubben. *Forretningsperspektivet* handler om å *kjøre/hente unge spillere med potensial for videreutvikling og videresalg* (NTF, 2019, s. 29). De to perspektivene kan gjenspeile den økonomiske forskjellen på *store* og *små* profesjonelle fotballklubber.

Fotballklubber på toppnivå investerer (på bakgrunn av sportslige og økonomiske motiv), betraktelige midler for å identifisere unge potensielle toppspillere i dag (Miller et al, 2015; Williams & Reilly, 2000). Talentidentifiseringsprosessene forekommer ofte tidlig, i de unge potensielle toppspillernes fotballiv. Dette kan se ut til å være for å sikre god coaching og spesialisering fra tidlig alder i utviklingsprogrammer og akademier, for å øke sannsynligheten for at spillerne blir eliteutøvere (Baker et al, 2018; Larkin & Reeves, 2018; Miller et al, 2015; Williams & Reilly, 2000; Morris, 2000).

Akademiklassifiseringen for 2019

I lys av rapporten fra NTFs *Akademiklassifisering for 2019*, omtales planen for økt internasjonal konkurransedyktighet for landets toppklubber og landslag. Dette skal starte med utviklingsarbeidet i akademiene. Det har siden 2005 blitt iverksatt tiltak, for at norsk fotball skal møte ambisjonene som har blitt uttrykt de to siste tiårene (NTF, 2019, s. 3 og

6). Parameterne for norsk fotballs utvikling vil være internasjonale resultater, spillereksporter og kvalifisering til henholdsvis Champions League og Europa League for norske klubblag (NTF, 2019). Målet med NTFs Akademiklassifisering «*var vesentlig å forbedre fotballnasjonens prestasjonskraft gjennom å utvikle flere og bedre spillere på høyt nasjonalt og internasjonalt nivå*» (NTF, 2019, s. 5). Den første Akademiklassifiseringen fra 2017 ble evaluert og det kom en unison tilbakemelding fra toppklubbene om at det skulle settes større krav til dem og strammes til for at utviklingsarbeidet skulle ytterligere opp (NTF, 2019, s. 5). Kravene for talentutvikling i akademiene til norske toppklubber har blitt intensivert, og kriteriene kan ansees å bli tøffere for hvert år som går, på bakgrunn av Akademiklassifiseringsrapporten til NTF. Et av flere kriterier toppklubbene blir vurdert etter i Akademiklassifiseringsrapporten er; «*Har toppklubben kartlagt potensielle toppspillere (12-16 år) i sin region og bidrar man i samhandling med krets/moderklubb til å sikre en god nok helhetlig struktur rundt spillerne?*» (NTF, 2019, s. 40).

Fra barn -til ungdomsfotball i Norge

Fotball er en av verdens største idretter med over 265 millioner utøvere (FIFA, 2007). Fotball er også Norges største idrett etter medlemstall. I tillegg er publikumsinteressen stor for fotball i Norge, da vi har den nest høyeste publikumsinteressen i Europa i forhold til folketall (NTF, 2019).

Norge er ledende innen deltakere i organisert fotball, hvor 6,4 % av befolkningen er i organisert fotballaktivitet (NTF, 2019). Dette vises også i Akademiklassifiseringsrapporten for 2019: «*Av nasjoner med over 1 million innbyggere er vi best i Europa målt i andelen av barn som spiller organisert fotball. For dette høster vi lovord og blir utmerket med «Gold Level» i UEFAs grassroots charter system*» (NTF, 2019, s. 6). NFFs årsrapport fra 2019 viser til at det i 2018 var 372 195 aktive fotballspillere i Norge. Av disse var 259 159 gutter og 113 036 jenter (NFF, 2019). Fordelt på aldersgrupper i 2016 var 43 % av disse barna i alderen 6-12 år, mens 26 % utgjør ungdommer i alderen 13-19 år (Ingebrigtsen, 2012; Norges Fotballforbund, 2017). Ut fra oversikten over aldersgruppene, kan det videre se ut til at det forekommer en tilnærmet halvering av fotballspillere fra barneårene (6-12 år) til ungdomsårene (13-19 år). I følge NOVA-rapport nr. 2 fra 2019 stemmer dette overens med at det er en del som

slutter like etter at de begynner på ungdomsskolen. Dette skjer gjerne i perioden hvor de gjør sine første erfaringer med ungdomsidrett (Bakken, 2019).

Overgangen fra barneidrett til ungdomsidrett skjer brått og brutalt det året man fyller 13 år (Wallinus-Rinne (red.), 2016, s. 10). I denne alderen starter en seleksjonsprosess og konkurransepreget treningshverdag for mange. I ungdomsidretten kan det se ut til å bli stilt større krav til trening, tellende konkurranse og økt fokus på prestasjoner.

Ved fylte 13 år er ikke utøveren lenger omfattet *Bestemmelser om barneidrett og idrettens barnerettigheter* og kan bli møtt med en ny aktivitetshverdag bestående av konkurranse og utvelgelse som utøveren ikke tidligere har opplevd i barneidretten. Videre starter spillerne å bli delt inn i fotballag etter ferdighetsnivå, samtidig som det er lov å kåre vinner av kretsmeesterskap når spillerne er 13 år (Breddereglement §4-6 1. ledd). Fastsatte første, andre og tredjelag starter å ta form, noe som spillerne møter for første gang i sin fotballkarriere, og noen blir valgt ut for å få et utvidet sportslig tilbud i fotballakademier.

Med andre ord møter spillerne en annerledes idrettshverdag hvor det blir et tydeligere skille mellom de gode og de mindre gode.

I følge Akademiklassifiseringen starter aldersgruppen også å bli kartlagt av toppfotballakademiene i landet (NTF, 2019, s. 40). I ytterste konsekvens kan toppklubbene ivre etter å finne de antatt mest lovende spillerne fra 12,13 års alderen og hente dem til egen klubb (Bruu, 2019, s. 7). Grunnet norsk idretts organisering og *Bestemmelser om barneidrett* som regulerer barneidretten til og med året de fyller 13 år (NIF, 2019), kan det se ut til at slik identifisering og rekruttering av de yngste fotballspillerne i målgruppen er i norsk fotballs gråsoner. Ommundsen (2011) spør; «...er det grunnlag for å hevde at man er avhengig av å identifisere og utvikle unge utøvere tidlig for å få en god prestasjonsutvikling?» (Hanstad (red.), 2011, s. 53).

I denne studien har jeg som mål å gå nærmere inn på hva som er treneres kriterier for å identifiseres som et talent i ungdomsfotballen. Videre vil jeg belyse følgende problemstilling: Vil tidlig talentidentifisering av unge fotballspillere skape nye toppspillere, eller øker sannsynligheten for at man mister potensielle toppspillere?

1.1 Min forforståelse om temaet

Min forkunnskap ved inngangen til dette temaet baserer seg på egne erfaringer. Jeg startet min fotballkarriere i Skeid da jeg var 4 år gammel. En klubb som på det tidspunktet

omtalte seg som «Talentfabrikken». Jeg var en del av en meget god årgang, som i guttealder hadde hele 15 spillere på kretslaget i Oslo. Av de 15 er det 1 person som spiller fotball på et toppnivå i dag, til gjengjeld spiller han på et europeisk toppnivå. Resten har sluttet med fotball, eller spiller på et rekreasjonsnivå lavt i divisjonssystemet i norsk fotball. Videre gikk min vei til Lyn Fotball i guttealder, og videre til juniorlaget til FC Lyn Oslo, *Lyn/NTG*.

Lyn/NTG var på den tiden et samarbeid mellom FC Lyn Oslo og Norges Toppidrettsgymnas i Bærum, som var et av landets fremste «akademier». Årene før jeg ankom hadde Jo Inge Berget (tidligere Cardiff og Celtic), Magne Simonsen (tidligere Molde) og Jonathan Parr (tidligere Crystal Palace og Ipswich) gått gjennom det samme systemet. Samtidig med meg var blant annet Adama Diomande (tidligere Hull, nå Los Angeles FC).

Det var også en rekke andre lovende spillere i systemet til Lyn/NTG, men som ikke nådde et toppnivå i norsk fotball. Jeg spiller fortsatt fotball på et breddenivå (3. divisjon), og har i senere tid hatt verv som trener, for det meste på et rekreasjonsnivå.

Med bakgrunn i at jeg har opplevd hvordan enkelte mekanismer i to forløpere til akademier i Norge fungerer og hatt verv som trener selv, ønsket jeg i denne oppgaven å se nærmere på hvordan talenter blir valgt ut.

1.2 Hensikten med studien

Hensikten med denne studien er å undersøke hva som er treneres perspektiv på identifisering av talenter. Først ønsker jeg å gå nærmere inn på hva trenere setter som kriterier når de identifiserer talent, altså hva som er fremtredende hos spillere som blir valgt, kontra spillere som ikke blir valgt i ungdomsfotballen. Deretter ønsker jeg å undersøke om det er en sammenheng mellom; (1) treneres kriterier for identifisering av talent i ungdomsalder og om dette kan fungere som (2) prediksjon på senere suksess i fotballen. Årsaken til at dette er interessant å se på, er både fotballtreneres utvelgelsesgrunnlag og fremveksten av profesjonaliserte fotballakademier i Norge.

1.3 Problemstilling

- Vil talentidentifisering av unge fotballspillere skape nye toppspillere, eller øker sannsynligheten for at man mister potensielle toppspillere?

For å kunne utdype problemstillingen mer spesifikt har jeg valgt å ta med noen underspørsmål.

*- Hvilke utvelgelseskriterier blir vektlagt av trenere for seleksjon av unge fotballspillere?
- Fører tidlige indikatorer på dyktighet til fremtidig suksess i fotball?*

1.4 Avgrensning av problemområde

Problemstillingen omhandler det store feltet talentidentifisering, som innebærer mange ulike retninger både innenfor og utenfor idretten. Dette feltet er av personlig interesse, noe som gjorde at det var mange retninger innen talentidentifisering jeg ønsket å undersøke. Talentidentifiseringsprosesser i tilknytning til frafall, var et av alternativene jeg fant interessant å undersøke. Men, da denne undersøkelsen er av en litterær art måtte jeg både begrense meg selv, og avgrense problemstillingen i stor grad.

Jeg fattet valget om å undersøke treneres kriterier for identifisering av talent i fotball, hvor jeg har valgt å fokusere på to ting: (1) treneres utvelgelseskriterier for identifisering av talent og (2) om tidlige indikatorer på dyktighet fører til senere suksess. Avgrensningen gikk da videre til å gjelde spillere i ungdomsalder i en fotballkontekst.

Blant unge fotballspillere er det kjent at det er store individuelle ulikheter mellom spillerne som følge av modning. Når det kommer til spillerne i identifiseringsmålgruppen for akademiene (NTF, 2019, s. 40), så er de yngste spillerne (12 år) fortsatt omfattet *Bestemmelser om barneidrett og idrettens barnerettigheter*, og er i norsk idrett ansett som barn. Da de likevel inngår i en kartleggingsmålgruppe for toppfotballakademier (NTF, 2019, s. 40) kan det se ut til å underbygge påstanden om at identifisering av talenter kan forekomme på et tidlig stadium.

1.5 Begrepsavklaringer

NTF – *Norsk Toppfotball* er en interesseorganisasjon for Eliteserien og OBOS-ligaen

Akademiklassifiseringsrapporten – Rapport fra NTF hvor alle involverte akademier blir vurdert

FIFA - *Fédération Internationale de Football Association* er det internasjonale fotballforbundet

UEFA – *Union of European Football Associations* er det europeiske fotballforbundet

NFF – *Norges Fotballforbund* er det nasjonale fotballforbundet

Bestemmelser om barneidrett – Bestemmelser som regulerer barneidrett innenfor Norges Idrettsforbund frem til barnet er 13 år

Idrettens barnerettigheter – Rettigheter som har som formål å sette barn i fokus med utvalgte krav til barneidretten innenfor Norges Idrettsforbund frem til barnet er 13 år.

NIF – *Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske komité* er paraplyorganisasjonen for norsk idrett og norsk idretts øverste organ

Kognitiv/kognitive – Mentale prosesser som omhandler kunnskap, erkjennelse, oppfatning og tenkning

RAE (Relativ alderseffekt) – Betegner fysiske, psykologiske og sosiale ulikheter blant barn og ungdom født i samme kalenderår

Selektering/seleksjonsprosess – I denne sammenhengen, skille «gode» og «mindre gode» fotballspillere ved å selektere

TI/TI-prosesser – Talentidentifisering/talentidentifiseringsprosesser. I denne sammenheng handler det om utvelgelse av «talentfulle» spillere

Toppfotballakademi/Akademi – Spesialiserte spillerutviklingssystem opprettet for utvikling av unge fotballspillere. Brukes som fellesbetegnelse med forbehold om individuelle ulikheter.

Multivariat –I denne sammenhengen, undersøke flere variabler samtidig i talentidentifisering

Økologisk validitet – referer til funn som korrelerer med den virkelige verden. Nærmere bestemt innen forskning; mennesker som evalueres og ikke endrer atferd i en undersøkelsesprosess.

EPPP - Elite Player Performance Plan - kartlegging av de ulike akademiene i England

2.0 Teoretiske perspektiver på talentidentifisering

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for begrepene talent og talentidentifisering som jeg benytter i oppgaven. Gjennom å definere de to begrepene og hva forskning sier om feltet, vil jeg forsøke å belyse hva begrepene har av betydning for treneres kriterier i talentidentifisering. Det vil også bli gjort rede for akronymer, modeller og tilnærminger til talentidentifisering i dette kapitlet.

2.1 Talent

Når jeg i denne oppgaven benytter begrepet *talentidentifisering*, og hvilken rolle dette spiller i treneres utvelgelse av spillere, vil jeg først gjøre rede for det komplekse begrepet *talent*.

Et talent brukes ofte i fotballsammenheng om en spiller som innehar gode ferdigheter, gjerne sammenlignet med sine jevnaldrende. Det kan også bli benyttet om en spillers potensiale i en fotballkontekst, men hva er talent?

Russell (1989) foreslo at talent måtte deles opp i fire mindre deler for å få forståelse av talent som konsept: *identifisering*, *seleksjon*, *utvikling*, og *oppdagelse*.

Identifisering går ut på å gjenkjenne spilleres potensial ut fra daværende prestasjoner. For å være mer presis, man ser etter indikatorer hos en ung spiller, som kan benyttes som prediktorer for at spilleren har mulighet til å lykkes på et toppnivå i voksen alder.

Seleksjon omhandler en pågående identifiseringsprosess av spillere gjennom flere stadier. Seleksjon grunnlegges i unge spilleres daværende prestasjonsnivå, som avgjør om de får muligheten til å bli inkludert i en klubb eller et lag. *Utvikling* går ut på eksterne forhold, nærmere bestemt miljø. Dette betyr at spillere som er i gode læringsmiljø kan utvikles for å forløse sitt potensiale. *Oppdagelse* blir sekundært og ikke av stor betydning for problemstillingen i denne oppgaven, men dette punktet omhandler oppdagelse av potensielle talenter som ennå ikke er involvert i den spesifikke idretten.

Begrepet talent kan se ut til å være omdiskutert og utfordrende å definere (Gagné, 2000; Howe, Davidson & Sloboda, 1998; Ommundsen, 2009; referert i Sæther, 2014, s. 2). Innen forskningen, ser det ikke ut til å være global konsensus om definisjonen av talent, da definisjonene oppleves som mangelfulle (Tranckle & Cushion, 2006). Nyere forskning setter også spørsmålsteget ved at «talent», ikke referer til hvilket *nivå* utøveren er på (eksempelvis nasjonalt eller internasjonalt nivå) (Larkin & Reeves, 2018; Reeves et al,

2018). Tolkningen av begrepet talent ser da ut til å være av en svært subjektiv art (Sæther, 2009; Tranckle & Cushion, 2006; Régnier et al, 1993). For å oppklare den opprinnelige betydningen av talent, skiller Gagné (2004) begrepet talent i to perspektiver: *giftedness* og *talent*. *Giftedness*, *anlegg*, eller *talentkapital* (Ommundsen, 2009), er i følge Gagné (2000) medfødte, naturlige egenskaper i et domene hvor man tilhører de ypperste 10 prosentene sammenlignet med jevnaldrende. *Talent*, er en enestående mestring av systematisk utviklede ferdigheter, som man tilegner seg gjennom trening over tid i et domene. Gagné (2004) argumenterer for at man må være blant de 10 prosent dyktigste, sammenlignet med nåværende eller tidligere aktører i domenet, for å bli klassifisert som et talent.

Det har også blitt foreslått et mer rigid syn på talent. Howe et al. (1998) beskriver talent som medfødte, iboende egenskaper. Howe og kolleger (1998) argumenterer for at et trent øye kan oppdage disse egenskapene tidlig, og benytte det som et prediksjonsgrunnlag for fremtidige prestasjoner, noe som kan være en av årsakene til at man bedriver talentidentifisering av unge spillere (Abbott et al, 2005).

Det kan altså se ut til å være en *nature/nurture*-debatt (McPherson & Williamon, 2006; Gagné, 1999) angående definisjonene på talent. Hvor noen forskere lener seg på *nature*, altså i all hovedsak medfødte egenskaper gjennom arv og genetikk, argumenterer andre for *nurture*, selve utviklingen og pleien av egenskapene over tid i det aktuelle domenet. Utfordringen med dette spriket, er at definisjonen av talent blir veldig diffust når det benyttes i forbindelse med fotball. Når forskere ikke enes om en definisjon, kan det se ut til å by på implikasjoner for personer som er involvert i talentidentifiseringsprosesser.

Da det i stor grad ser ut til å være utfordrende å definere talent, kan det ha utviklet seg til å bli et tolkningsspørsmål. Howe og kolleger (1998) sitt syn på begrepet *talent*, omtaler Ommundsen (2009) som det *statiske* synet på talent. Et *statisk* eller *snevert* syn på talent, baserer seg på utøveres prestasjoner i ung alder, som et grunnlag for deres fremtidige potensial. Dette har blitt argumentert for å være mangelfullt, da høyt prestasjonsnivå i ung alder ikke nødvendigvis er utslagsgivende for et høyt prestasjonsnivå senere (Ommundsen, 2009; Ommundsen, s.61 i Wallinus-Rinne (red.), 2016). Videre refererer Ommundsen (2009) til det *dynamiske* synet på talent, som legger vekt på potensialet til en utøver. Med det *dynamiske* eller *utvidede* synet på talent, handler det om egenskaper som kan utvikles over tid. Man kan si *potensial*, som senere kan forløses gjennom trening (Ommundsen, s. 61 i Wallinus-Rinne (red.), 2016).

I komplekse lagidretter som fotball, kan ulike ferdigheter kompensere for hverandre, hvor forskjellige ferdighetskomponenter ikke har samme utviklingskurve (Simonton, 2001; referert av Ommundsen, 2016, i Wallinus-Rinne (red.), 2016, s. 62; Vaeyens et al, 2008). Dermed kan det se ut til at et *snevert* talentbegrep, implisitt kan gjøre at man går glipp av potensielle toppspillere i fotball. Det argumenteres for at måten man ser på talentbegrepet, kan påvirke en utvelgelsesprosess (Roaas, 2011). Baker og kolleger (2018) mener at uavhengig om man har et *statisk* eller *dynamisk* syn på talent, kan sterk forutinntatthet om begrepet prege talentidentifiseringsprosesser. Da det ser ut til å være vanskelig å definere begrepet, kan tolkningen av *talent* ha innvirkning på treneres kriterier for identifisering av talenter (Baker et al, 2018)

Men, om jeg likevel skal forsøke å benytte en relativt nøytral definisjon av begrepet *talent* i denne oppgaven, så har talent blitt foreslått å være “*a social construction: It is a label of approval we place on traits that have a positive value in the particular context in which we live*” (Csikszentmihalyi et al. 1993, s. 23, referert i Christensen, 2009, s. 379). Ut ifra denne definisjonen kan talent se ut til å være en sosial konstruksjon. Det vil si at man setter en merkelapp på noen som viser trekk som ansees som verdifulle, innen den spesifikke konteksten. Csikszentmihalyi et al (1993) sin definisjon kan se ut til å være relevant for en idrettskontekst (Tranckle & Cushion, 2006). Da begrepet talent ser ut til å mangle objektive tilnærminger vil jeg ut fra denne definisjonen gå nærmere inn på hva talentidentifisering er i 2.2.

2.2 Talent og identifisering

Da det kan se ut til at talent er en subjektiv, sosial konstruksjon, hva er så identifisering av talent i fotball?

Her spriker også vitenskapen, da det kan vise seg å være en mer subjektiv, enn en vitenskapelig prosess (Larkin & Reeves, 2018; Abbot et al, 2005).

En forenklet tolkning av begrepet talentidentifisering er prosessen med å identifisere deltakere med potensialet til å lykkes innen et spesifikt domene (Williams & Riley, 2000). På bakgrunn av Csikszentmihalyi og kolleger (1993) sin definisjon av talent, ønsker man altså å finne spillere som viser tidlige indikatorer på dyktighet i fotballkonteksten. Interessen for talentidentifisering, ser ut til å være bygget på å predikere fremtidige prestasjoner, basert på nåværende kunnskap (Tranckle & Cushion, 2006; Regniér et al, 1993)

Men hvorfor har man behov for å identifisere talent i fotball? Tanken bak å identifisere unge talenter, er ifølge Morris (2000) å rekruttere dem til utviklingsprogram med tilrettelagte forhold for spesialisering, slik at sannsynligheten øker for at talentene blir eliteutøvere (Baker et al, 2018; Miller et al, 2015; Morris, 2000). Dette blir også støttet av Abbot og kollegaer (2005) som beskriver de bakenforliggende årsakene for tidlige TI-prosesser slik:

«TI initiatives in sport have typically looked to identify the ‘talented’ at as early an age as possible in order to provide the 10 years of developmental opportunities that research has suggested is required to excel» (Ericsson, Krampe & Tesch-Romer, 1993; referert i Abbot et al, 2005, s. 62).

2.2.1 Talentidentifisering i utviklingsprogram

Talentidentifiseringsprosesser forekommer på flere felt, men idretten kan se ut til å virkelig ha industrialisert prosessen (Larkin & Reeves, 2018; Williams & Reilly, 2000). Toppfotballen ser ut til å ha omfavnet denne prosessen med økende fokus på å tilrettelegge miljøer for spesialisert spillerutvikling, hvor talentidentifiseringen består av speiding, testing og prestasjonsanalyser (Baker et al, 2018; Larkin & Reeves, 2018). Disse utviklingsprogrammene omtales gjerne som *akademier* i sammenheng med fotball (Larkin & Reeves, 2018).

Som nevnt i innledningen av oppgaven, finnes det flere årsaker til at profesjonelle fotballklubber ønsker å hente talentfulle spillere tidlig. En annen faktor ser ut til å være at man ønsker å komme konkurrenter i forkjøpet (Miller et al, 2015). Motivene for å hente spillere før konkurrentene, kan se ut til å både være for klubbens fremtidige sportslige prestasjoner, men også de potensielle økonomiske gevinstene ved et videresalg av spilleren (Till & Baker, 2020; Norbäck et al, 2016). Det sistnevnte kan bli ansett som en del av fotballklubbenes *forretningsmodell* (NTF, 2019, s. 14).

Som tidligere nevnt kategoriserer NTF (2019) de ovennevnte motivene som *fotballperspektivet* og *forretningsperspektivet*. Dette er innlemmet i dyktighetsområde nr. 2 *Spillerlogistikk* i Akademiklassifiseringsrapporten (NTF, 2019, s. 28/29).

Fotballperspektivet innebærer at man beholder spillere mellom 24-29 år hvor de mest sannsynlig er på toppen av sin utvikling. Videre selger man spillere i slutten av 20-årene, da de antakelig er på en nedadgående kurve (NTF, 2019, s. 29). *Forretningsperspektivet* går ut på å utvikle egne spillere med potensial for videresalg, og kjøpe/hente unge spillere

med potensial for videreutvikling og videresalg (NTF, 2019, s.29). Her prøver man å *optimalisere verdien*, ved å selge spillere mellom 22 og 24 år før «*peak performance*» alder (NTF, 2019, s. 29)

Flere forskere peker på at jo yngre utøverne er når de blir identifisert som talent, jo mer øker usikkerheten for at de skal bli suksessfulle i voksen alder (Till & Baker, 2020; Baker et al, 2018; Güllich, 2014). Likevel, mener Ford og kolleger (2009) at klubber speider etter utøvere helt ned i 9 til 11-årsalder, for å identifisere indikatorer for fremtidig potensial. Verdien av å finne talent ser ut til å være av stor sportslig og økonomisk interesse innen idretten (Miller et al, 2015; Tranckle & Cushion, 2006).

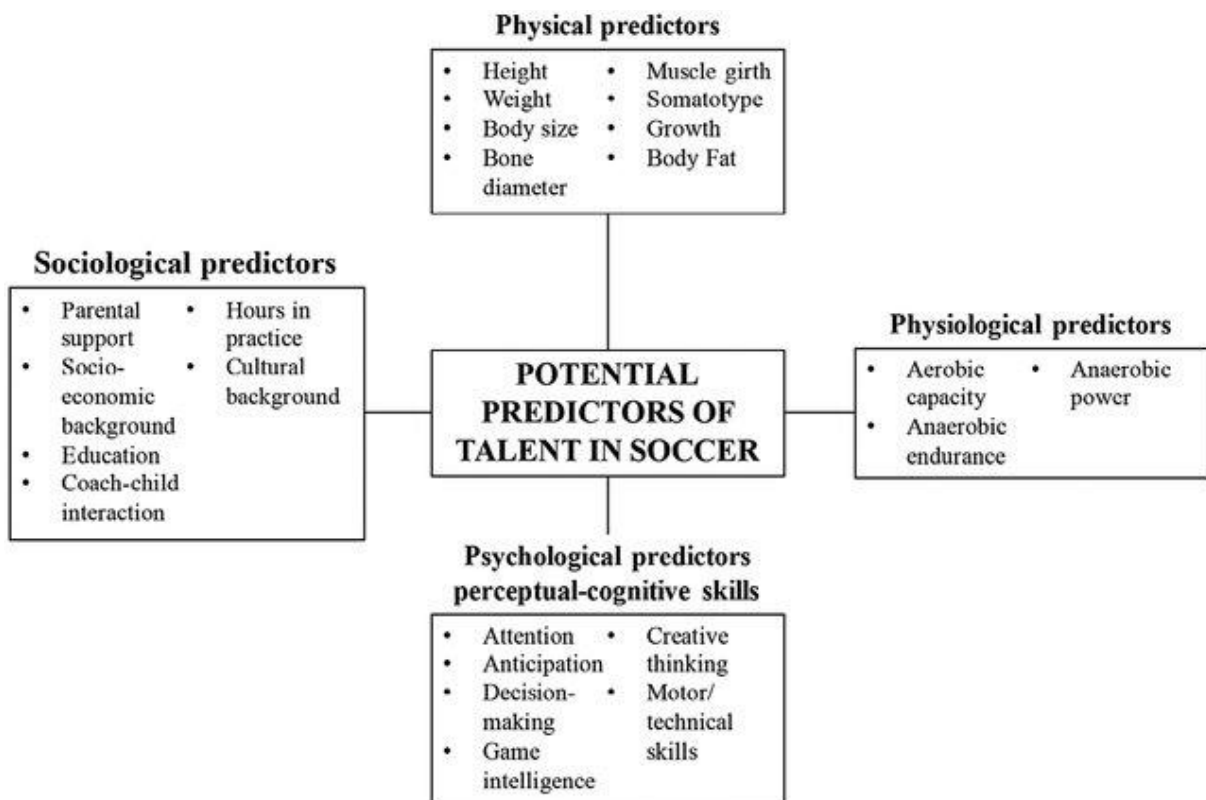
2.2.2 Akronymer og modeller

Det er utviklet flere akronymer som profesjonelle klubber jobber etter for å identifisere og utvikle talenter (William & Reilly, 2000). Storklubben Ajax Amsterdam i Nederland, har utviklet akronymet TIPS, som fungerer som en modell for hvordan de jobber med talentutvikling og talentidentifisering. TIPS står for *technique, insight, personality* og *speed*, og gjelder for alle spillere i klubben, fra barn – til seniorlagene (Ajax Amsterdam [Youth Academy](#), 2020). Lignende akronymer som TABS (*technique, attitude, balance, speed*) og SUPS (*speed, understanding, personality, skill*) har også blitt utviklet for å gi føringer i talentarbeid (Williams & Reilly, 2000).

Det har også blitt utarbeidet modeller for identifisering av talent, nærmere bestemt hva man bør se etter når man skal identifisere et talent. Williams & Franks (1998) modell for potensielle prediktorer for talent i fotball, er én av disse talentidentifiseringsmodellene.

Figur 1: Model of potential predictors of talent in soccer (Williams & Franks, 1998).

Hentet fra Williams & Reilly, (2000).

Vitenskapelige funn fra ulike retninger innen idrettsvitenskapen, ble implementert i en modell for å få en helhetlig tilnærming til talentutvikling i fotball (Williams & Riley, 2000; Williams & Franks, 1998). Ut ifra tidligere forskning var det de fire delområdene i denne multidimensjonale modellen, som også potensielt kunne predikere suksess innen fotball (Williams & Reilly, 2000). Som man kan lese av modellen er den oppgjort av de fire delområdene; *fysiske prediktorer*, *fysiologiske prediktorer*, *psykologiske prediktorer* og *sosiologiske prediktorer*.

Fysiske prediktorer blir sett på som forutsetninger for å kunne utvikle seg til en fotballspiller på toppnivå (Williams & Reilly, 2000). De omhandler den interne komposisjonen av spilleren, hvor antropometriske karakteristikker som muskelsammensetting, høyde og vekt, blir vektlagt. De antropometriske karakteristikkene kan se ut til å ha betydning for seleksjonsgrunnlaget for ungdom i fotball (Baker et al, 2018; Peterson, 2004). Undersøkelser om RAE, viser at spillere født tidlig på året blir

favorisert i seleksjonsprosesser, grunnet at de ofte ligger foran i utviklingen sammenlignet med sine jevnaldrende spillere (Peterson, 2004; Musch & Grondin, 2001; Helsen et al, 1998). Dette kan videre medføre at spillere født tidlig på året har en større sjanse for å nå toppfotballen (Baker et al, 2018; Wium et al, 2010; Peterson, 2004). Det ser ut til å være manglende bevis for at fysiske karakteristikk i begynnelsen av utviklingsprosessen er direkte assosiert med eksepsjonell prestasjon i voksen alder (Goncalves et al, 2012; Vaeyens et. al, 2008). Likevel er det interessant at disse indikatorene kan åpne dører til utviklingsprogrammer, som kan gi en fordel og bedre oppfølging til selekterte spillere (Goncalves et. al, 2012, s. 391). Enkelte studier mener likevel at antropometriske karakteristikk kan benyttes som prediktorer for talent i ungdomsalder, om det benyttes i sammenheng med talentidentifiseringsmodeller med økologisk validitet (Unnithan et al, 2012, s. 7).

Fysiologiske prediktorer tar for seg spillerens fysiologiske kapasitet. Williams & Reilly (2000) mente at noen spillere kan ha medfødte, genetiske fordeler med fysiologisk kapasitet, men at det også kan påvirkes i stor grad av trening. Med kapasitet, menes i denne sammenhengen aerob kapasitet, anaerob utholdenhet og styrke. Hurtighet og spenst blir også vektlagt som viktige fysiologiske faktorer, da fotball ansees å bli spilt i et stadig høyere tempo (Williams & Reilly, 2000, s. 660). Selv om det argumenteres for at de fysiologiske egenskapene ikke fungerer som prediktorer for fremtidig potensial alene (Williams & Reilly, 2000), kan det se ut til at eksempelvis fibersammensetning kan være av betydning (Mohr et al, 2016). En studie gjort av Bidaurrazaga-Letona og kolleger (2019), undersøkte faktorer som kan være av betydning i talentidentifiseringen av unge fotballspillere. Der kom det frem at fysisk prestasjon var en av hovedårsakene til at U-13 spillere i en toppfotballklubb, fikk fortsette i klubben. Knyttet opp mot RAE, kan det igjen se ut til at spillere født i første halvår av et seleksjonsår har en stor fordel (Bidaurrazaga-Letona et. al 2019; Baker et al, 2010; Peterson, 2004;). Selv om det ser ut til å være manglende bevis for at de fysiologiske faktorene alene kan fungere som prediktorer for fremtidige prestasjoner, er det interessant at de likevel fortsetter å påvirke identifiseringsprosesser (Baker et al, 2018; Abbot et al, 2005; Franks et al, 1999;).

De *psykologiske* prediktorene består av både rigide og formbare mentale egenskaper. Med rigide mentale egenskaper, menes personlighetstrekk som kan være utfordrende å endre, eksempelvis ekstroverte eller introverte personlighetstrekk (Williams & Reilly, 2000). Med formbare eller fleksible mentale egenskaper menes en mer skiftende tilstand, som for eksempel motivasjon. I en studie gjort av Piedmont og kolleger (1999),

fant de at *ansvarsbevissthet*, kan ha betydning for idrettslige prestasjoner. Likevel argumenterer de for at fysiologiske og tekniske ferdigheter er av større betydning i fotball (Piedmont et al, 1999, s. 774). Studien til Höner & Feichtinger (2016) tok for seg 2677 talentfulle U-12 spillere over 4 år, hvor det viste seg at psykologiske faktorer har betydning for prestasjoner fremover i tid. Derimot gjaldt dette fra deltakerne var 12 år, til de ble 16 år, noe som da ikke kan ansees som prediksjon for suksess i voksen alder. Isolert sett, ser det ikke ut til at forskning har klart å begrunne prediktorer for fremtidig suksess i fotball, med bakgrunn i *personlighetstrekk* og *tilstand* (Williams & Reilly, 2000; Piedmont et al, 1999).

Der det derimot har blitt funnet ulikheter mellom gode og mindre gode fotballspillere, er i de *perseptuell-kognitive* ferdighetene. Årsaken til at *ferdigheter* og ikke *egenskaper* blir benyttet i denne konteksten, er at dette kan se ut til å være trenbart gjennom spesifikk trening (Williams & Reilly, 2000; Ericsson et al, 1993). Det argumenteres for at gode fotballspillere skiller seg ut ved å utvise (1) bedre mønstergjenkjenning i banespillet, (2) bedre på å orientere seg på banen og (3) bedre på å forutse situasjoner (Ward et al, 2013; Williams & Reilly, 2000). Forskning som har sett på suksessfulle utøvere, har også vektlagt effektive læringsstrategier (Kreiner-Phillips & Orlick, 1993; Orlick & Partington, 1998; referert i MacNamara et al, 2010, s. 70) under utviklingen som en viktig del av å oppnå et toppnivå i idrett i voksen alder. I følge Musch & Grondin (2001) er det ikke bare fysisk og fysiologisk barn og unge født sent i et kalenderår ligger bak i utviklingen. RAE er også fremtredende i utviklingen av de psykologiske faktorene (Musch & Grondin, 2001, s. 157)

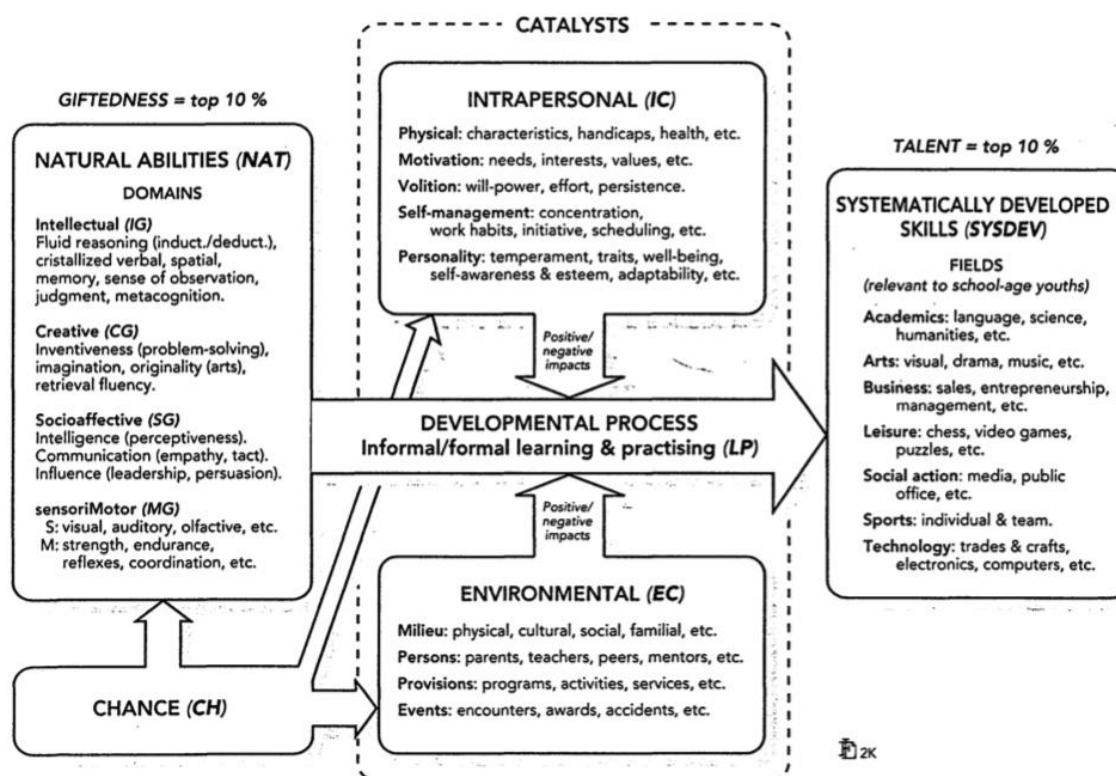
Perseptuell-kognitive ferdigheter kan altså se ut til å ha påvirkning på om man når et toppnivå i fotball, men det argumenteres for at dette kun er en liten del av det komplekse systemet i talentidentifiseringsprosessen (Abbott et al, 2005; Abbott & Collins, 2004). Dette støttes av flere forskere, da det ser ut til å komme an på en rekke andre faktorer som (1) stadium i utviklingen, (2) hvilken idrett det gjelder, og (3) hvilke krav som blir stilt til utøveren (MacNamara et al, 2010; Gagné, 2004; Morris, 2000).

Sosiologiske prediktorer innebærer den eksterne komposisjonen av spilleren. Disse faktorene har blitt utforsket i senere tid, grunnet interessen for trenerens komplekse, sosiale rolle og økende interesse for multidisiplinære tilnærminger til talentidentifisering (Reeves et al, 2018, s. 2). Støtte fra foreldre, miljø, og sosioøkonomisk bakgrunn er andre eksempler på faktorer som kan påvirke spillerens utviklingsløp (Williams & Reilly, 2000).

Trenerens forståelse av barn og unges psykologiske, biologiske og sosiale modning ser ut til å være av betydning for spillerens utvikling. I hvilken grad treneren forstår denne prosessen, resulterer blant annet i hvor mye belastning treneren velger å legge på spilleren i perioder under utviklingsløpet (Singer & Janelle, 1999). For høy belastning over lengre perioder i ung alder kan føre til skader, som kan være truende for utviklingen (Bowen et al, 2017; Johnson et al, 2009). I forbindelse med talentidentifisering i fotball, er de sosiologiske prediktorene viktige, da trenere fungerer som utvelgelsespersoner (Christensen, 2009).

Faktorer innenfor de sosiologiske prediktorene i Williams & Franks (1998) modell, kaller Gagné (2004) for en *miljømessig katalysator*. I Gagnés (2004) differensierte model for *giftedness* og *talent*, vises det at det er to type katalysatorer som kan påvirke utviklingen, *intrapersonelle* og *miljømessige* katalysatorer. En katalysator i denne sammenhengen, kan da øke eller redusere hastigheten i utviklingen, og påvirke utviklingsløpet til utøveren (Gagné, 2004). Den *intrapersonelle* katalysatoren innebærer egenskaper som er blitt nevnt i de *fysiske* og *psykologiske* prediktorene i Williams & Franks (1998) sin modell.

Figur 2: Differentiated model of giftedness and talent (Gagné, 2004)

Et interessant aspekt ved denne modellen, er faktoren *chance* (*ch*). *Chance* eller *tilfeldighet*, har utfra denne modellen direkte påvirkning på de *medfødte, naturlige* egenskapene til en spiller, og de *miljømessige faktorene* rundt spilleren i følge Gagné (2004). I forbindelse med identifisering av talenter i fotball, kan eksempelvis treners *smak* av spillertyper påvirke om man blir utvalgt, som igjen kan påvirke spillerens utvikling i en positiv eller negativ retning (Christensen, 2009; Gagné, 2004). Tilfeldighets-aspektet ved talentutvikling, argumenteres for å være oversett i forskningssammenheng (Abbott & Collins, 2004; Régnier et al, 1993). Årsaken til dette er ifølge Tranckle & Cushion (2006), at *tilfeldighet* er en ukontrollerbar variabel, og at den er svært omfattende å utforske (Gagné & Schader, 2005). Men *tilfeldighet*, i all sin kompleksitet, bør likevel tas høyde for, når det kommer til hvem som utfyller sitt potensial (Gagné & Schader, 2005).

Multivariate tilnærminger til talentidentifisering innenfor korte tidsrammer, har også blitt utprøvd for å predikere senere suksess (Till et al, 2016; Elferink-Gemser et al, 2004; Reilly et al, 2000). Med multivariate tilnærminger, menes at flere variabler blir testet samtidig. Multivariate tilnærminger har blitt ansett som mer passende for komplekse

lagidretter som fotball, som antas å kreve flere enn én variabel for å predikere fremtidig suksess (Reilly et al, 2000). Vaeyens og kolleger (2008) mener at slike tilnærminger kan by på utfordringer, spesielt ved måling av fysiologiske, antropometriske og tekniske egenskaper. Årsaken til dette er at utøvere endrer seg gjennom puberteten, noe som gjør at variablene som ble målt under undersøkelsen, ikke nødvendigvis gjør seg gjeldende i voksen alder (Vaeyens et al, 2008). Videre argumenterer Vaeyens et al (2008) for at unge utøvere ikke utvikler seg i samme tempo, og at svakhet i en variabel kan kompenseres med styrke i en annen. Det kan videre se ut til at de multivariate tilnærmingene ikke har blitt benyttet i stor grad med perseptuell-kognitive og psykologiske faktorer (Till & Baker, 2020).

Så langt ser det ut til at et optimalt test-format for kriterier som kan predikere fremtidig suksess, ikke har blitt utviklet (Rees et al, 2016; Bailey & Collins, 2013; Vaeyens et al, 2008).

Med dette som teoretisk fundament for diskusjonskapittelet, vil jeg i det neste kapittelet gjøre rede for hvordan jeg har gått frem i denne studien.

3.0 Metode

I dette kapitlet argumenterer jeg for bruk av litteraturstudie, sett i lys av min problemstilling. Så forklarer jeg årsaken til at valget falt på litteraturstudie og hva det har av betydning for oppgaven. Deretter begrunner jeg hvordan utvelgelsen av artiklene har blitt gjort og hvilke kriterier som har blitt benyttet. Den analytiske prosessen i håndteringen av datamaterialet, samt reliabilitet og validitet av studien, vil bli forklart avslutningsvis i kapitlet.

3.1 Litteraturstudie

Metoden er redskapet vårt i møte med noe vi vil undersøke (Dalland, 2012, s. 112). I denne oppgaven har jeg valgt å benytte meg av litteraturstudie.

Det er en generell oppfatning at idrett kan defineres innenfor kulturbegrepet, enten som egenart eller innenfor det utvidede kulturbegrep. Utfra mine muligheter anser jeg at en litteraturstudie kunne være det metodiske redskapet som best kunne bidra til å belyse min problemstilling. Idrett har et stort samfunnsansvar, med tanke på andelen barn og unge som er involvert. Idretten brukes som en arena for sosiale interaksjoner, samhandling og glede. Fotball er Norges største idrett, som involverer mange barn, ungdom og voksne i det norske samfunnet. Dermed er mange også involvert i prosessen problemstillingen tar for seg. Da også publikumsinteressen er nest høyest i Europa regulert for folketall, syntes forsker det var interessant å se hvordan spillerne som publikum ser på, blir valgt ut.

Da en litteraturstudie befatter seg med en systematisk gjennomgang av forskningslitteratur innen et bestemt felt, ønsket jeg å belyse problemstillingen på bakgrunn av tidligere forskning og videre vurdere litteraturen om problemstillingen på feltet. Målet med denne studien er å koble funnene ved å se på likheter og ulikheter mellom den utvalgte litteraturen, som i sin tur kan føre til en konklusjon på problemstillingen. Slik sett kommer det ingen ny kunnskap frem fra en litteraturstudie, men man kan knytte forskningsartiklenes funn opp mot hverandre som kan belyse nye sider av funnene. Dette kan legge grunnlag for videre forskning.

3.1.1 Styrker og svakheter ved valg av metode

Problemstillingen er utformet på en slik måte, at jeg mener det hadde vært vanskelig å få en jevn god oversikt over temaet ved eksempelvis en kvalitativ feltundersøkelse. Videre kunne muligens et semi-strukturert intervju av fotballtrenere i ulike byer og klubber innen flere nivå i ungdomsfotballen i Norge, vært en alternativ metode. Årsaken til at forsker hadde satt de ovennevnte kriteriene som en forutsetning, er på grunnlag av å utforske treneres kriterier for talentidentifisering i ulike miljøer og nivå, dette for å få en den ønskede oversikten over tema og problemstillingen. Da forsker anså dette som for omfattende for en bacheloroppgave, falt valget på en litteraturstudie om temaet.

Svakheter ved å anvende litteraturstudie, er blant annet benyttelsen av sekundærdata. Mens intervju og observasjon baserer seg på at forskeren er den som samler inn informasjon, innebærer bruk av sekundærdata at vi benytter oss av data som er samlet inn av andre (Jacobsen, 2015). Ved bruk av sekundærdata, forekommer det at det legges en naturlig begrensning på hva man får ut av dataen. Derfor må kildene og dataene som benyttes vurderes kritisk. I kildekritikken tar jeg for meg troverdigheten av litteraturen.

Litteraturstudie er også begrensende, i form av at det ikke er vanlig å dra inn andre felt i studien. Som tidligere nevnt i 1.4, var et av alternativene å se på; kriterier for talentidentifisering – seleksjonsprosesser – frafall fra enten nivå i fotballen, eller fra idretten helhetlig. Da valget falt på litteraturstudie som metode, var jeg tvunget til å begrense meg i stor grad til å kun undersøke det første feltet. Videre kan en litteraturstudie være begrensende om temaet som blir utforsket, har blitt forsket på i liten grad. Dette kan i ytterste konsekvens føre til at man risikerer å finne lite forskning om temaet. Fotballtreneres kriterier for identifisering av talent, har ikke blitt utforsket i veldig stor grad, men genererte likevel flere treff i Google Scholar og SPORTDiscus.

3.2 Datainnsamling

I denne oppgaven har jeg tatt beslutningen om å ikke avgrense forskningsartiklene jeg undersøkte til spesifikke geografiske rammer. Det er to årsaker til dette:

1. Forsker anser det som interessant å kunne finne litteratur fra både Norge og globalt, for å se på likheter og ulikheter mellom funnene som er gjort på dette temaet.

2. Det kan se ut til å være begrenset med forskning på treneres talentidentifiseringskriterier innen ungdomsfotball.

Forsker argumenterer for at talentidentifisering er dagsaktuelt i det norske samfunnet, hvor fotball har en sentral rolle i kultur-øymed. Med fremvekst av profesjonaliserte akademier innen klubber som er organisert av norsk idrett, kan det se ut til at det forekommer endringer i norsk fotballs organisering.

Da jeg valgte å avgrense problemstillingen til treneres kriterier for talentidentifisering i ungdomsfotball var det spesifikke søkeord jeg valgte å benytte meg av, som vil bli presentert i 3.2.3.

Som supplement til de utvalgte forskningsartiklene, har også flere lærebøker om temaet blitt benyttet. Forsker har også brukt hjemmesidene til NFF, NIF og NTF, fortrinnsvis for å finne relevant informasjon om temaet i dagens kontekst. I tillegg har nettaviser blitt gjennomgått for å belyse temaet fra ulike vinkler.

I denne litteraturstudien er inklusjons – og eksklusjonskriteriene delt opp i to deler. Årsaken til at dette er at jeg innledningsvis ville få en bred forståelse om temaet jeg undersøkte. Jeg ønsket også å ha et solid teoretisk fundament, som jeg kunne diskutere funnene i den utvalgte litteraturen opp mot. Den utvalgte forskningslitteraturen er derimot funnet gjennom strengere inklusjons – og eksklusjonskriterier, for å være spesifikt rettet mot problemstillingen.

3.2.1 Inklusjon – og eksklusjonskriterier

Da dette er et litteraturstudie har forskningslitteratur en sentral rolle i oppgaven. Jeg valgte innledningsvis å supplere med informasjon fra noen primærkilder som NFF, NTF og NIF, som var relevante for min problemstilling. Jeg benyttet også lærebøker om temaet for å få et bredere fundament jeg kunne drøfte den utvalgte forskningslitteraturen opp mot. Videre strammet jeg inn kravene når jeg skulle hente inn den utvalgte forskningslitteraturen jeg skulle benytte meg av for å belyse problemstillingen. Derfor innførte jeg noen kriterier som belyser hvorfor jeg valgte forskningslitteraturen som ble inkludert i denne oppgaven i to tabeller. Det presiseres at kriteriene i tabell 1 gjelder for forskningslitteratur som ble

benyttet for å få en bredere forståelse for temaet og kriteriene i tabell 2 gjelder for den utvalgte forskningslitteraturen.

Mine inklusjons – og eksklusjonskriterier for bredere forståelse om temaet satt inn i tabell 1.

Tabell 1: Inklusjons – og eksklusjonskriterier for bredere forståelse for temaet

Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
Forskning som omhandler talentidentifisering i en idrettskontekst	Forskning som handler om talentidentifisering, men ikke utenfor en idrettskontekst
Forskning som omhandler talentidentifisering blant barn og ungdom i en idrettskontekst	Forskning om talentidentifisering som ikke omhandler barn/ungdom i idrettslig kontekst
Forskning som omhandler treneres kriterier for identifisering av talent	Forskning som omhandler talentidentifisering i andre kontekster enn idrett
Forskning som er publisert på norsk eller engelsk	Forskning som omhandler utvelgelsesgrunnlag i forbindelse med talentidentifisering i andre kontekster enn idrett
Forskning som er vitenskapelig, akademisk og/eller troverdig	Populærvitenskapelige artikler

Videre følger inklusjons – og eksklusjonskriteriene for den utvalgte forskningslitteraturen i tabell 2.

Tabell 2: Inklusjons – og eksklusjonskriterier for utvalgt forskningslitteratur

Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
Forskning som omhandler talentidentifisering i en fotballkontekst	Forskning som handler om talentidentifisering, men utenfor en idrettskontekst
Forskning som omhandler treneres kriterier for utvelgelse i ungdomsfotball	Forskning om talentidentifisering som ikke omhandler barn/ungdom
Forskning som omhandler treneres kriterier for identifisering av talent	Forskning som omhandler treneres kriterier for identifisering av talent utenfor en fotballkontekst
Forskning som omhandler treneres utvelgelsesgrunnlag i forbindelse med talentidentifisering i en fotballkontekst	Forskning som omhandler utvelgelsesgrunnlag i forbindelse med talentidentifisering i andre kontekster enn fotballkontekst
Forskning som er vitenskapelig, akademisk og troverdig	Populærvitenskapelige artikler
Forskning med tittel og sammendrag relevant for å svare på min problemstilling	Forskning med tittel og sammendrag som ikke er relevant for å svare på min problemstilling
Forskning som er publisert på norsk eller engelsk	Forskning som er publisert på andre språk enn norsk eller engelsk

Denne oppgaven fokuserer på fotballtreneres kriterier for identifisering av talent, og videre om kriteriene kan være utslagsgivende for om fotballspillerne når et toppnivå eller ikke. Derfor har forskning utenfor feltene talent og talentidentifisering i en idrettskontekst, vært uinteressante for denne oppgaven.

3.2.2 Databaser

For å finne forskningsartikler søkte jeg gjennom databasene til Oria, Idunn, SPORTDiscus og Google Scholar. Treff med mine søkeord og tema var svært begrenset i databasene til Oria og Idunn. Deretter forsøkte jeg med synonymer på både norsk og engelsk, men de genererte likevel ingen/få relevante treff. Derfor endte jeg opp med å kun benytte meg av SPORTDiscus og Google Scholar som søkemotorer for denne studien.

3.2.3 Søkeprosess og søkeord for utvalgt forskningslitteratur

Under søkeprosessen etter de utvalgte forskningsartiklene forholdt jeg meg strengt til inklusjon – og eksklusjonskriteriene. Dermed måtte overskriftene minst omhandle talentidentifisering (talent identification) og/eller seleksjon (selection) og/eller youth/adolescent (ungdom). Da jeg benyttet meg av SPORTDiscus avgrenset jeg søket ved Boolean/frase søk, og avgrenset alder på artiklene fra 2005 – 2020. Da jeg benyttet meg av Google Scholar benyttet jeg funksjonen *avansert søk* og filtrerte ut artiklene som ikke inneholdt søkeordene. Jeg startet prosessen med å kun søke i overskrifter. Deretter la jeg i tillegg inn spesifikke søkeord som artikkelen måtte inneholde, som var relevant for min problemstilling.

3.2.3.1 Eksempler på søk

De to første søkene som blir fremstilt benyttet en avgrensingsfunksjon under *avanserte søk* i Google Scholar som gjør at søkeordene kun treffer i overskriften (*allintitle:*), samt tidsavgrensning fra 2005 - 2020. Det tredje søket som følger av fremstillingen fulgte en annen type avgrensning gjennom *avanserte søk* i Google Scholar, hvor artiklene må inneholde søkeordene i artikkelen, fortsatt med tidsavgrensning fra 2005 - 2020. Videre fulgte det fjerde og femte søket, med Boolean/frase søk, og tidsavgrensning fra 2005 – 2020 i SPORTDiscus.

1. «allintitle: talent identification criteria football» i Google Scholar gav 1 treff.

Da dette søket kun genererte 1 treff, og var relevant for temaet innenfor inklusjon – og eksklusjonskriteriene, ble forskningsartikkelen inkludert.

2. «allintitle: talent identifying selecting» i Google Scholar gav 4 treff.

Etter benyttelse av inklusjons- og eksklusjonskriteriene var det kun 1 av artiklene som passet kriteriene.

3. «(talentidentifisering) AND «treners syn» AND (satsing) AND (talent)» i Google Scholar.

Dette søket gav 31 treff. Flere studier handlet om talentutvikling og selektering, men ikke treners syn på talentidentifisering. Da sto jeg igjen med 3 artikler, hvorav én ble tatt med etter inklusjon – og eksklusjonskriteriene.

4. «Talent identification and selection in youth football» i SPORTDiscus gav 5 treff. Søket gav 5 treff, men etter samme prosedyre som tidligere, sto jeg igjen med 2. Den ene artikkelen ble tatt med.

5. «Talent identification and coaches criteria» i SPORTDiscus gav 8 treff.

Etter jeg hadde benyttet inklusjons – og eksklusjonskriteriene sto jeg igjen med kun én forskningsartikkel. Denne ble videre tatt med i undersøkelsen.

3.3 Utvalgt forskningslitteratur

De utvalgte forskningsartiklene består av 8 forskningsartikler samt 1 masteroppgave.

En av studiene (Christensen, 2009) undersøkte hvorvidt trenere benytter seg av sin praktiske sans eller presis evaluering av kvaliteter, i forbindelse med identifisering av talenter. Videre bygger en annen av studiene på konseptet som kom frem i Christensens (2009) artikkel (Jokuschies et al, 2017). Den første studien ble hentet fra Google Scholar, og det andre fra SPORTDiscus. Studien til Christensen (2009) er et kvalitativt dybdeintervju med 8 danske aldersbestemtlandslagstrenerne. Jokuschies og kolleger (2017) sin undersøkelse benyttet både kvantitativ spørreundersøkelse og kvalitative induktive intervjuer. Deltakerne i denne studien var 5 sveitsiske aldersbestemtlandslagstrenerne.

Videre undersøkte to av studiene talentidentifisering i ungdoms fotballen i Australia. Den ene studien (O'Connor et al, 2016) omhandlet hvorvidt det var ulikheter mellom selekterte og ikke-selekterte spillere i de perseptuell-kognitive ferdighetene. Det ble også undersøkt om trenere traff på sine vurderinger av spillere som ble valgt inn på et nasjonalt eliteakademi i Australia. Den andre studien (Larkin & O'Connor, 2017) omhandlet vektlagte ferdigheter ved identifisering av talenter til et U13 regionslag. Den første studien benyttet seg av kvantitativ spørreundersøkelse og videobasert lab. vurdering. Den sistnevnte studien benyttet seg av induktivt kvalitativt semi-strukturert intervju, etterfulgt av to runder av kvantitativ spørreundersøkelse som metode. Deltakerne var 8

tekniske direktører, og 12 hovedtrenere med minst 5 års profesjonell trenererfaring. De to respektive studiene omhandlet henholdsvis U13 og U15 spillere på et regionalt nivå. Begge studiene ble hentet fra Google Scholar.

En av studiene som ble hentet fra SPORTDiscus undersøkte om treneres kontekst og kultur påvirker hvordan de ser på talent og talentidentifisering (Lund & Söderström, 2017). Her ble det benyttet kvalitative semi-strukturerte intervju av 15 trenere i Sverige.

Et utvalgt studie tar for seg hva spillere i 16 årsalder i Norge, tror trenerne fokuserer på ved identifisering av talent (Matin & Sæther, 2017). Metoden som ble benyttet i denne undersøkelsen var kvantitativ spørreundersøkelse. Denne artikkelen ble hentet fra SPORTDiscus.

Videre tar studien til Miller et al (2015) for seg treneres konseptualisering og praktisering av talentidentifisering. Denne studien undersøkte 7 mannlige trenere i EPPP-akademier i England. Studiens metode var kvalitative dybdeintervjuer. Forskningsartikkelen ble hentet fra Google Scholar.

Det har også blitt tatt med en forskningsartikkel som tar for seg norske fotballtreneres kriterier for talent (Sæther, 2014). Forskningsartikkelen ble hentet fra Google Scholar. Studien benytter seg av litteraturgjennomgang av 9 forskningsartikler om norske fotballtreneres kriterier for talentidentifisering. Funnes i denne forskningsartikkelen var nyttig for å besvare problemstillingen, og oppfylte inklusjons – og eksklusjonskriteriene mine.

Avslutningsvis ble en masteroppgave tatt med. Denne studien omhandler hvilke faktorer norske breddefotballtrenere legger vekt på i talentidentifisering. Metoden i denne studien benyttet seg av fokusgruppe innen kvalitativ forskning, med 9 voksne trenere fra 20-46 år (Bie, 2016).

3.4 Analyse

Måten jeg har gått frem på for å analysere forskningsartiklene, er fremstilt i en matrise (vedlegg 1), hvor forskningsartiklene er beskrevet.

Litteraturen jeg har funnet skal bidra til å svare på problemstillingen, og underspørsmålene til problemstillingen.

Disse spørsmålene ledet meg i prosessen da jeg valgte og vurderte litteratur etter følgende kriterier: studiens hensikt, tittel, metode, deltakere, funn og vurdering av kvalitet etter inklusjons – og eksklusjonskriteriene mine.

Resultat og funn i studiene ble vurdert, for å finne informasjon som kunne hjelpe meg å besvare min problemstilling.

Tematikker som gikk igjen i forskningsartiklene var «treneres perspektiv på talent», «praktisk sans», «rangering av ferdigheter» og «psykologiske egenskaper». Den praktiske sansen, basert på treneres intuisjon og erfaring, ble av forsker ansett som interessant.

Forsker startet å analysere forskningsartiklene gjennom titlene, hvor alle enten har «talent identification» i forbindelse med «coach criteria/assessment» og/eller «youth» og/eller «soccer/football», eller ord som «identifying», «talent» og «attributes» som man kan se av vedlegget (vedlegg 1). Videre ble innholdet analysert, hvor de utvalgte artiklene hadde stikkordene i seg. Artiklene som ikke hadde stikkordene i innholdet, ble ekskludert. Jeg ønsket å finne informasjon om fotballtreneres identifiseringskriterier av talent, i fortrinnsvis en fotballkontekst som omhandlet ungdom. Videre ville forsker skaffe seg et helhetlig bilde over kriteriene som blir benyttet i talentidentifisering, og om kriteriene kan bli ansett som prediktorer for fremtidig suksess i fotball.

Artiklene som ble valgt ut ble videre sammenlignet for å finne en sammenheng, for å kunne gi grunnlag for en konklusjon.

3.5 Reliabilitet og validitet

Et grunnleggende krav til data er at de må være relevante for problemstillingen (Dalland, 2012, s. 120). Nærmere bestemt må undersøkelsen utføres korrekt, slik at fremstillingen av undersøkelsen blir så sann som mulig. I kvalitativ analyse hender det eksempelvis at dataen er skjevfordelt, og at det da finnes en risiko for at viktig informasjon ikke kommer med. I tidlige stadier av prosessen er det også en sjanse for å bli farget av én side under arbeidet med datainnsamlingen.

Med reliabilitet menes pålitelighet, og omhandler målingenes korrekte utføring samt angir feilmarginer (Dalland, 2012, s. 54). Med andre ord hvor stor målesikkerheten til undersøkelsen er. Dette har betydning for om samme måling kan gjøres av andre og få samme svar hver gang målingen utføres, med mindre det har vært et paradigme-skifte

siden undersøkelsen ble gjennomført. Slik sett må forskningen være transparent og samtidig pålitelig, på en slik måte at andre kan gjenskape undersøkelsen.

I denne oppgaven har det blitt gjort rede for fremgangsmåte for hvordan artiklene som benyttes i resultat - og diskusjonskapittelet, er hentet inn. Søkeprosessen med hvilke søkeord som er blitt benyttet, hvordan de har blitt benyttet, og i hvilke databaser de har blitt benyttet, er gjort rede for i 3.2. I tillegg har jeg gått gjennom hvilken metode de ulike artikkelforfatterne har benyttet, antall deltakere, og eventuell teori som man kan se av vedlegget.

Validitet står for relevans og gyldighet (Dalland, 2012, s. 54) altså må det som måles være gyldig for problemstillingen. Det betyr at det ikke holder for min oppgave at kilden er relevant for problemstillingen, men også dataen forsker har samlet inn. For denne oppgaven var det viktig at alle de utvalgte forskningsartiklene var med å belyse problemstillingen. Nærmere bestemt må artiklene berøre feltet talentidentifisering. Det må videre poengteres at disse forskningsartiklene er sekundærkilder og er ikke utarbeidet for denne studiens formål.

Litteraturen blir vurdert opp mot inklusjons – og eksklusjonskriteriene begrunnet i 3.2.1, som avgjør om forskningslitteraturen er relevant for oppgaven. Ut fra de nevnte kriteriene, vurderte jeg om innholdet var egnet for å besvare problemstillingen min, avslutningsvis om informasjonen jeg fant var troverdig.

Da jeg har benyttet meg av sekundærdata, kan ikke artiklene jeg har benyttet meg av bli kategorisert som avgjort objektive. Jeg må derfor stole på at informasjonen jeg har benyttet meg av, har blitt hentet inn og fremstilt på en riktig måte.

Som forsker er det viktig at jeg følger enkelte krav, som riktig presentasjon av data. Dette betyr at når forsker har hentet inn data fra andre, må funnene i artiklene bli fremstilt på en korrekt måte. Nærmere bestemt betyr dette at man ikke skal «fikse» data, altså gjøre om på det som står i artiklene man har funnet.

Dette innebærer gode referanser til kildene som har blitt benyttet, slik at det kommer tydelig frem hva som er mitt og andres arbeid.

4.0 Resultat

I resultatkapittelet skal jeg knytte funn fra artiklene som har fremkommet gjennom analysen, sammen med min problemstilling.

4.1 Perspektiv på talent

Flere av studiene undersøkte om treneres syn på talent hadde betydning for hvem de identifiserte som talenter (Lund & Söderström, 2017; Jokuschies et al, 2017; Bie, 2016; Miller et al, 2015; Sæther, 2014; Christensen, 2009). Funnene i de respektive studiene, tydet på at måten man ser på talent kan ha påvirkning på hvordan man identifiserer potensielle toppspillere. I flere av studiene hadde også trenerne på forhånd «kategorisert» hva et talent er, eller rettere sagt, hvordan det skal se ut basert på egne erfaringer og preferanser (Lund & Söderström, 2017; Bie, 2016; Sæther, 2014; Christensen, 2009). En av trenerne i studien til Miller et al (2015) sier følgende om talent er medfødt eller tilegnet gjennom trening:

«Genetics play a part, but then I think it comes down to opportunity which is the nurture bit. So the amount of practice time, being around the right environment and the right type of learning, being around the right coach.» (Miller et al, 2015, s. 670).

Dette synet på talent ser ut til å deles av trenere i flere studier (Bie, 2016; Miller et al, 2015; Sæther, 2014).

4.2 Praktisk sans

Den praktiske sansen ble beskrevet i Christensen (2009), Lund & Söderström (2017), Jokuschies og kolleger (2017) og Bie (2016) sine studier om hvordan trenere velger ut talenter. Teorien i studiene bygger på Pierre Bourdieus konsept om hvordan man tar en avgjørelse, og hvordan man lærer seg å ta den avgjørelsen (Christensen, 2009, s. 368). I denne sammenheng ble det undersøkt om trenere kan se ut til å benytte seg av intuisjon, magefølelse, personlig erfaring og preferanser i identifisering av talenter (Lund & Söderström, 2017; Miller et al, 2015; Christensen, 2009). Den praktiske sansen blir spesielt synlig når trenere sammenligner to jevngode spillere, kommer det frem av studien til Lund & Söderström (2017). Christensen (2009) fant ut at trenere benytter seg av visuell

erfaring og gjenkjenning av bevegelsesmønster når de skal identifisere talent. I studien til Jokuschies et al (2017) var et av funnene at trenerens subjektive kriterier, benyttes når de anslår spillerens potensiale.

Dette gjenspeiles i studien til Miller et al (2015) hvor en trener uttalte:

«You can't accept every kid into some development system. It's just not workable so you have to make some judgement calls and probably a lot of coaches will make that judgement call on what's in front of them rather than what they can be.» (Miller et al, 2015, s. 653).

I Bie (2016) sin studie om hvordan trenere i norske breddefotballklubber identifiserer talent, sier flere trenere at det er veldig subjektivt, «hvor det er opp til hver enkelt trener hvem som ansees som talent» (Bie, 2016, s. 35). I studien til Lund & Söderström (2017) kom det fram at trenere sammenligner spillere de vurderer, med tidligere spillere de har trent, som har nådd et toppnivå. Dette støttes også av funnene til Christensen (2009). Det kommer også frem fra resultatene at en del av trenerne er ærlige på at det er utfordrende å bedømme potensial basert på unge spilleres prestasjoner (Lund & Söderström, 2017; Miller et al, 2015; Sæther, 2014). Dette begrunner en av trenerne i studien til Lund & Söderström (2017) slik:

«It's hard to see and predict who will be the best player in the future. It's nearly impossible, so instead we have to choose some of them. Therefore, it's only natural that many of these players are selected for the elite camp just because of their physique» (Lund & Söderström, 2017, s. 253).

4.3 Rangering av ferdigheter

Mange av undersøkelsene utforsket hvordan trenere rangerer ferdigheter ved identifisering av talent (Lund & Söderström, 2017; Larkin & O'Connor, 2017; Jokuschies et al, 2017; Bie, 2016; Miller et al, 2015; Sæther, 2014; Christensen, 2009). Det var sprikende rangeringer av hvilke ferdigheter som i størst grad ble vektlagt av trenerne i studiene, og det var det også ved sammenligning av studiene. I studien til Larkin & O'Connor (2017), var spillernes første berøring, hvordan spillerne løste 1 mot 1 situasjoner og tilslag på ballen de tre viktigste egenskapene de tekniske direktørene og trenerne så etter. I

Jokuschies et al (2017) sin studie av fem sveitsiske aldersbestemte landslagstrenerne, ble teknikk spesifikk til posisjonen til spillerne, og egenskaper knyttet til personlighet vektlagt. Videre var det i studien til Christensen (2009), spilleforståelse og ekstremferdighet, samt karakter og «attitude». I studien til Lund & Söderström (2017) var det hurtighet, spilleforståelse og «attitude» som var de viktigste ferdighetene trenerne så etter hos spillerne. Det var likevel konsensus mellom flere studier om at de psykologiske egenskapene, var viktig i identifiseringen av talent. Videre virket det som at akkurat hvilke psykologiske egenskaper som var viktigst, var mer sprikende. I studien til Bie (2016) nevnte 4 av 9 trenere *vinnermentalitet* som et viktig kriterium for identifisering av talent.

Det var også interessant å se i studien til Matin & Sæther (2017), at ferdighetene som spillerne mente var viktigst i sen ungdomsalder, ikke samsvarte med hva trenerne mente var de viktigste ferdighetene. Spillerne rangerte mentale ferdigheter som de viktigste, mens trenerne i denne studien rangerte de mentale ferdighetene som de minst viktige (Matin & Sæther, 2017, s. 5).

Hurtighet ble funnet å være utslagsgivende for flere trenere, i flere studier, når de skulle identifisere talent (Lund & Söderström, 2017; Jokuschies et al, 2017; Bie, 2016; Sæther, 2014). Dette markeres tydeligst i Bie (2016) sin studie, hvor flere trenere identifiserer hurtighet som en viktig faktor, og en av trenerne beskriver at «har du farta, har du automatisk et høyere potensial enn alle andre» (Bie, 2016, s. 35). I studien til Lund & Söderström (2017) sier en av distriktstrenerne at han prioriterer å se på små spillere med spilleforståelse og gode pasnings – og mottaksferdigheter, fremfor fysisk store spillere. Dette begrunner treneren med at talent i flere tilfeller forbindes med fysisk størrelse

Det var også interessant at kun 1 av 9 trenere i studien til Bie (2016) påpeker at det var utfordrende å basere talentidentifisering på bakgrunn av fysikk:

«du aner ikke hvordan en spiller er, hvis du tenker på 12-16 år. Du aner ikke hvordan han er fysisk utviklet, så en spiller kan være liten når han er 13, og 20 cm høyere og 10cm bredere to år etterpå. Mens en kan være ferdig utviklet når han er 13. Det blir jævlig vanskelig med talentidentifisering på fysikk da, fordi du aner ikke hvor spilleren er, i forhold til hvordan spilleren kommer til å være» (Bie, 2016, s. 35). Likevel mente flere av trenerne i studien til Bie (2016) at *late bloomers* ble nedprioritert i breddefotballklubber.

4.4 Psykologiske egenskaper

I flere studier har *psykologiske* eller *mentale egenskaper* blitt trukket frem som viktige kriterier når trenere identifiserer talenter (Lund & Söderström, 2017; Jokuschies et al, 2017; Miller et al, 2015; Sæther, 2014; Christensen, 2009). Ord som *mentalitet*, *innstilling* og *karakter* går igjen i mange av studiene. I studien til Lund & Söderström (2017), vektla svenske trenere involvert i talentidentifisering for gutter i 14-15 årsalder på distriktsnivå, «*attitude*». «Attitude», eller attityde, ble også vektlagt av flere trenere i studien til Miller og kolleger (2015), Bie (2016), Sæther (2014) og Christensen (2009). Videre ble perseptuell-kognitive ferdigheter som *spilleforståelse* (game intelligence), *mønstergjenkjennelse* (pattern-recognition) og *beslutningstaking* (decision-making) ansett som viktige kriterier i identifisering av talent (Lund & Söderström, 2017; O'Connor et al, 2016; Bie, 2016; Miller et al, 2015). I O'Connor et al (2016) sin studie hvor de undersøkte hvorvidt trenere velger de riktige spillerne i utvelgelsesprosesser, dog med spilleres perseptuell-kognitive ferdigheter som grunnlag, viste interessante funn. Studien tok for seg 127 spillere med en gjennomsnittsalder på 14.8 år, hvorav 22 spillere ble valgt ut for å få scholarship i et nasjonalt akademi i Australia. De 22 selekterte spillerne viste gjennom undersøkelsen, at de hadde markant bedre perseptuell-kognitive ferdigheter enn de ikke-selekterte. Nærmere bestemt var det spesielt *beslutningstaking* som viste store ulikheter mellom de selekterte og ikke-selekterte spillerne. I denne studien, var det heller ikke store ulikheter i RAE mellom deltakerne, som kunne påvirket resultatet (O'Connor et al, 2016). I følge målinger, hadde de 7 utvelgelsespersonene som valgte ut spillerne, truffet med 93,7 % på klassifiseringen av spillerne, basert på perseptuell-kognitive ferdigheter (O'Connor et al, 2016, s. 5).

Videre var spillerens *evne til å lære* en egenskap som gikk igjen i flere studier (Larkin & O'Connor, 2017; Jokuschies et al, 2017; Bie, 2016).

I studiet til Miller et al (2015) var det derimot et større fokus på psykologiske faktorer som *ikke* var tilstede, enn psykologiske faktorer som var tilstede hos spillerne.

5.0 Diskusjon

I denne studien har forskning på treneres kriterier for identifisering av talent blitt sammenlignet. Studier fra Australia (regionslag U13 og U15), Danmark (aldersbestemte landslag), England (EPPP-akademier), Norge (ungdomsfotball på bredde – og elitenivå), Sveits (aldersbestemte landslag) og Sverige (distriktslag U15) har blitt sammenliknet, for å belyse treneres perspektiv på talentidentifisering og hvilke egenskaper som vektlegges når de identifiserer talent.

For å videre diskutere funnene, har jeg i første del av diskusjonen valgt å benytte meg av Williams & Franks (1998) modell for potensielle prediktorer for talent i fotball fra 2.2.2 i teorikapittelet. I 5.1 vil jeg benytte meg av *kriterier* istedenfor *prediktorer*, da dette er trenerne i de utvalgte studiene sine identifiseringskriterier for talent.

I 5.2 vil jeg drøfte hvorvidt de fremtredende *kriteriene* kan ansees å være *prediktorer*. Her vil jeg benytte Gagné (2004) sin differensierte modell for giftedness og talent fra 2.2.2, og knytte resultatene opp mot eksisterende forskning på feltet fra 2.1 og 2.2.2 i teorikapittelet.

5.1 Treneres kriterier ved identifisering av talent

Det er store sprik mellom hva trenere vektlegger som viktige egenskaper hos spillerne, når de identifiserer talent. Likevel var det interessant å se at storparten av trenerne i studiene, vektla *psykologiske* egenskaper som viktige i talentidentifiseringen (Larkin & O'Connor, 2017; Lund & Söderström, 2017; Jokuschies et al, 2017; Bie, 2016; Miller et al, 2015; Sæther, 2014; Christensen, 2009). Videre var også *hurtighet* og til dels *smidighet* fremtredende i flere studier (Lund & Söderström, 2017; Jokuschies et 2017; Bie, 2016; Christensen, 2009).

Fysiske kriterier

Ut fra teorien i 2.2.2, argumenterer Williams & Reilly (2000) for at de fysiske faktorene blir ansett som forutsetninger for å utvikle seg til en toppspiller i fotball. I trenernes kriterier for identifisering av talent, var ikke de antropometriske karakteristikene vektlagt i stor grad gjennom studiene. De antropometriske karakteristikene var derimot fremtredende i studien til Bie (2016). Der sa 8 av 9 trenere at fysikken var det første de

identifiserte. Trenerne i et annet studie nevnte at man kan ha en medfødt god fysikk, men at dette ikke var viktig i identifisering av talent (Miller et al, 2015). Likevel var det interessant å se at mange trenere la vekt på hurtighet og/eller smidighet i studiene (Lund & Söderström, 2017; Jokuschies et al, 2017; Bie, 2016; Christensen, 2009). Selv om de to faktorene ligger under *fysiologiske* prediktorer i modellen til Williams & Franks (1998), kan det i stor grad sies at dette er forbundet med antropometriske karakteristikk. Som nevnt i teorikapittelet 2.2.2, går blant annet muskelsammensetning, høyde og vekt innunder antropometriske karakteristikk, noe som kan ha påvirkning på en spillers genetiske grunnlag for hurtighet og smidighet. Videre kan det se ut til at forskning på de antropometriske faktorene stemmer, når det argumenteres for at ungdom som innehar de fortrukne egenskapene kan ha en fordel i seleksjonsprosesser (Baker et al, 2018). Det var også til dels en av kriteriene flere trenere i de ulike studiene var bevisste på, men ikke vektla i stor grad ved talentidentifisering (Miller et al, 2015; Sæther, 2014).

Fysiologiske kriterier

Som nevnt under de fysiske kriteriene, var *hurtighet* et fremtredende kriterium for flere treneres identifisering av talent i tre av studiene (Lund & Söderström, 2017; Bie, 2016; Christensen, 2009). Det var derimot sprikende meninger om hurtighet var en viktig egenskap i talentidentifiseringen, mellom trenerne i studien til Bie (2016) og Christensen (2009), til motsetning fra trenerne i Lund & Söderström (2017) hvor det ble presentert som én av de tre viktigste kriteriene i identifiseringen av et talent. Hurtighet ble også ansett som interessant i teorikapittelet, grunnet at fotball spilles i et stadig høyere tempo (Williams & Reilly, 2000). Videre var det også interessant at tre av fire studier fra de skandinaviske landene i denne undersøkelsen, vektlegger hurtighet i identifisering av talenter (Lund & Söderström, 2017; Bie, 2016; Christensen, 2009), mer enn de andre trenerne fra de andre nasjonene i dette utvalget.

Psykologiske kriterier

De psykologiske kriteriene ble trukket frem i 7 av 9 studier. Dette er også interessant, grunnet at psykologiske egenskaper ikke er like lett å identifisere som de fysiske ferdighetene (Bie, 2016, s. 36). I studien til Bie (2016) mente en av trenerne at fotball er 75% mentalt. Det var derimot sprikende meninger blant trenerne i denne studien hvilke psykologiske faktorer som var viktigst.

De mest fremtredende psykologiske kriteriene har jeg i likhet med Williams & Franks (1998) sin modell i 2.2.2 plassert i to kategorier; *personlighet* og *perseptuell-kognitive* ferdigheter.

Personlighet

Ord som «*attitude*», *karakter*, *vilje* og *innstilling* var av flere trenere i flere av studiene assosiert med talent (Lund & Söderström, 2017; Bie, 2016; Miller et al, 2015; Sæther, 2014; Christensen, 2009). Det ble i studien til Christensen (2009) funnet at de psykologiske karakteristikkene som trenere ser etter i spillere, ofte gjenspeiler trenernes egne preferanser for personlighet. Det kan bety at flere trenere som vektlegger kriterier som knyttes til personlighet, bruker dette som en del av utvelgelsesgrunnlaget for sin identifisering av talenter, uten at det nødvendigvis har noe med at spilleren innehar potensialet for senere suksess. Videre kan det være vanskelig å dele «*attitude*», *karakter*, *vilje* og *innstilling* inn i enten *personlighetstrekk* eller *tilstand*. Men, selv om det kan se ut til at de nevnte egenskapene ikke kan brukes som prediksjonsgrunnlag alene (Williams & Reilly, 2000; Piedmont et al, 1999), kan det likevel fra forskningen se ut til at det kan påvirke en spillers utviklingsløp. Det ble i noen av studiene også trukket frem *vinnermentalitet* og *prestasjonsmotivasjon* som to viktige kriterier i identifisering av talent (Bie, 2016; Jokuschies et al, 2017). Dette kan klassifiseres som mentale tilstander, som er en mer skiftende egenskap (Williams & Reilly, 2000). Mental tilstand kan se ut til å ha påvirkning på prestasjon ifølge studien til Piedmont et al (1999) i 2.2.2, selv om de fant at andre egenskaper kan ha større påvirkning på prestasjonsgrunnlaget i fotball.

Perseptuell-kognitive ferdigheter

Spilleforståelse ble også trukket frem av flere trenere som viktige egenskaper de så etter hos unge potensielle toppspillere (Lund & Söderström, 2017; Jokuschies et al, 2017; Bie, 2016; Sæther, 2014). Ifølge 2.2.2 i teorikapittelet ser det ut til å være en egenskap som kan skille gode fra mindre gode fotballspillere (Williams & Reilly, 2000).

Beslutningstaking (decision-making) er en annen psykologisk faktor som ble trukket frem av mange trenere i flere studier (Jokuschies et al, 2017; O'Connor et al, 2016; Bie, 2016; Miller et al, 2015). Som nevnt i 4.4 undersøkte O'Connor et al (2016) om det var forskjell i de perseptuell-kognitive ferdighetene mellom selekterte og ikke-selekterte spillere på U15 nivå i Australia. Her kom det frem at alle spillerne var tilnærmet like på fotballferdigheter, men de selekterte spillerne scoret markant høyere enn de ikke-selekterte

på *beslutningstaking* (decision-making). Med bakgrunn i O'Connor et al (2016) sine funn, stemmer dette også med at det er funnet forskjell på gode og mindre gode fotballspillere i de perseptuell-kognitive ferdighetene (Ward et al, 2013; Williams & Reilly, 2000). Det var også interessant å se fra studien til O'Connor et al (2016) at spillerne i studien ikke hadde store ulikheter i bakgrunn med organisert trening eller egentrening (O'Connor et al, 2016, s. 5). Da dette er ferdigheter som ser ut til å være trenbare (Williams & Reilly, 2000; Ericsson et al, 1993), var det interessant at det var akkurat de 22 spillerne som ble valgt ut av de 127 spillerne, som scoret høyere på de perseptuell-kognitive testene.

Evne til å lære ble også trukket frem i flere studier. 5 av 9 trenere i Bie (2016) sin studie påpekte flere trenere at dette var et viktig kriterium i talentidentifisering. Det ble også påpekt av flere trenere i studien til Jokuschies et al (2017).

Innen forskning på feltet ser *evne til å lære* ut til å være en viktig egenskap under utviklingen for å lykkes i idrett i voksen alder (Kreiner-Phillips & Orlick, 1993; Orlick & Partington, 1998; referert i MacNamara et al, 2010, s. 70).

Det var også interessant å se i studien til Miller et al (2015) at trenerne i ulike EPPP-akademier i England, fokuserte i større grad på hvilke psykologiske egenskaper som *ikke* var tilstede hos spillerne de vurderte. Dette ble begrunnet med at det var avgjørende å ha riktig mentalitet for å lykkes, så de så heller etter «røde flagg» når de identifiserte spillere.

Sosiologiske kriterier

De sosiologiske kriteriene ble ikke trukket frem som viktige kriterier i noen av studiene. I studien til Miller et al (2015), argumenterer en av trenerne for at han har jobbet med spillere som har vært svake sosialt, men sterke psykologisk og at de likevel ser ut til å gjøre det bra i fotball (Miller et al, 2015, s. 656).

I studien til Sæther (2014) var det derimot interessant å se at en undersøkelse gjort på spillerutviklere i en toppklubb og klubber på et regionalt nivå, vektla de sosiologiske faktorene som viktigst, men også vektla alle prediktorene høyt i identifisering av talent (Sæther, 2014, s. 6).

Det kan også være en forklaring på dette med at ikke alle kriterier er like lett å kategorisere.

I studien til Miller et al (2015) kategoriserte trenerne spillernes positive atferd som psykologiske faktorer, og deres negative atferd under sosiologiske faktorer (Miller et al, 2015, s. 654/655).

Fotball er en kompleks lagidrett, hvor flere ferdigheter bør vektlegges, og det er også årsaken til at multivariate tilnærminger har blitt utprøvd for å predikere suksess hos unge fotballspillere. Som det kommer frem fra teorikapittelet i 2.1, er det også slik at spillere utvikler ulike ferdigheter med ulik utviklingskurve (Simonton, 2001; referert av Ommundsen i Wallinus-Rinne (red.), 2016, s. 62). Dermed var det interessant i studien til Bie (2016) at flere av trenerne var bevisste på at *late bloomers* ble nedprioritert av mange trenere i identifisering av talent (Bie, 2016, s. 43).

Det argumenteres også for at selv multivariate tilnærminger, ikke kan predikere fremtidig suksess i 2.2.2 (Baker et al, 2018; Vaeyens et al, 2008). Dermed er det forståelig at treneres identifiseringskriterier også spriker, når de må i stor grad må benytte seg av sine preferanser, intuisjoner og personlige erfaringer som utvelgelsesgrunnlag.

Det påpekes også at de perseptuell-kognitive ferdighetene er fremtredende kriterier i flere av de utvalgte forskningsartiklene. Dette støttes også av tidligere forskning gjort på gode og mindre gode fotballspillere, selv om det ser ut til at få har forsøkt multivariate tilnærminger hvor også perseptuell-kognitive ferdigheter blir vektlagt for å predikere fremtidig suksess (Till & Baker, 2020).

For å påpeke kompleksiteten i å predikere fremtidig suksess, kan det som nevnt i 2.2.2 se ut til at det ikke enda har blitt utviklet et optimalt test-verktøy som kan bidra til prediksjonen av fremtidige prestasjoner (Rees et al, 2016; Bailey & Collins, 2013; Vaeyens et al, 2008).

5.2 Tidlige indikatorer som prediktorer for fremtidig prestasjon

I denne delen av diskusjonskapittelet vil jeg benytte Gagnés (2004) differensierte modell for giftedness og talent.

Giftedness

Flere trenere poengterte i flere studier at arv og genetikk er av betydning, men at talent i seg selv er mer et produkt av trening (Bie, 2016; Miller et al, 2015). Dette samsvarer med modellen til Gagné (2004).

Den intrapersonelle katalysatoren

Det som er interessant å merke seg, er at *psykologiske* faktorer og *hurtighet* er to kriterier som går igjen i flere treneres identifiseringskriterier av talent i flere av studiene. Dette er faktorer som ligger innunder den *intrapersonelle* katalysatoren i modellen til Gagné (2004). Knyttet opp mot RAE og teori i 2.2.2, kan det igjen se ut til at spillere som ligger foran i utviklingen, har en stor fordel. Men, det ser også ut til at flere trenere i de utvalgte studiene, enten bevisst eller ubevisst, mener at de ikke baserer store deler av talentidentifisering på karakteristikk som har med modning å gjøre, som kommer fram i 4.3. Det kommer fram av 2.2.2 i teorikapittelet, at RAE også er fremtredende i utviklingen av de psykologiske egenskapene (Musch & Grondin, 2001, s. 157). I 4.3 sa også en av distriktstrenerne i Lund & Söderström (2017) sin studie at han prioriterte å se på små spillere, da talent ofte var forbundet med at en spiller var fysisk stor. RAE har ikke nødvendigvis noe med den fysiske størrelsen å gjøre. Derav kan spillere som ligger lenger foran i den psykologiske og fysiologiske utviklingen, også være mindre i fysisk størrelse.

Det var videre interessant å se at 1 av 9 trenere i studien til Bie (2016) i 4.3, vektlegger at det er utfordrende å basere identifisering av talent basert på fysikk (Bie, 2016, s. 35). Til sammenligning nevner veldig få av trenerne i de andre studiene at fysikk er noe de ser på når de identifiserer talent. Det kan i stor grad se ut til at flere av trenerne i de ulike studiene er innforstått med at RAE er noe som kan påvirke talentidentifisering.

Som nevnt i 2.2.2 i teorikapittelet, kan den *intrapersonelle* katalysatoren påvirke en spillers utviklingsløp ifølge Gagnés (2004) modell. Treneres kriterier for identifisering av talent, kan da implisitt nedprioritere spillerne som ikke passer inn i deres definisjon og visjon av talent. Dermed har også trenerne i henhold til Gagné (2004) sin modell, en stor påvirkning på om spillerne får forløst sitt potensial. Som nevnt i 4.1, så ser de fleste trenerne på talent som noe som kan forløses gjennom trening og muligheten til å få god oppfølging. Paradoksalt kan det se ut til at muligheten for god oppfølging, kommer som en konsekvens av å bli identifisert som et talent.

Den miljømessige katalysatoren

De sosiologiske faktorene ble ikke vektlagt i stor grad av trenerne i studiene, noe som Gagné (2004) beskriver som den *miljømessige* katalysatoren for utviklingsløpet. Derimot ble betydningen av den *intrapersonelle* katalysatoren med fremtredende fokus på *psykologiske* og enkelte *fysiologiske* egenskaper vektlagt av flere trenere i identifiseringen av unge potensielle toppspillere. I den differensierte modellen for giftedness og talent,

påvirkes en spillers utviklingsløp av begge katalysatorene. Dermed kan det være en indikasjon på at noen av trenerne ikke ser sine egne roller som utvelgere, og at deres fremtredende påvirkning på spillerens utviklingsløp, kan ha videre innvirkning på spillerens mulighet for å forløse sitt potensial.

Talent

Ved å bruke Gagnés (2004) modell for å sette kriteriene for talentidentifisering i perspektiv, så er det *talent* som er målet for de identifiserte spillerne. Derfor var det interessant at den *intrapersonelle* katalysatoren ble vektlagt i større grad enn den *miljømessige* katalysatoren, da blant annet trenere tilhører den sistnevnte.

Chance

Ut fra funnene og forskning på feltet, ser det ut til at man ikke skal undervurdere aspektet *tilfeldighet* i talentidentifisering ved bruk av Gagné (2004) sin modell. *Tilfeldighet* ser ut til å ha stor påvirkning på om en spiller får forløst sitt potensial. Dette begrunnes i at treneres subjektive kriterier med grunnlag i intuisjon, preferanser og personlig erfaring, ligger til grunn for en meget kompleks prediksjon ved utvelgelser av talenter. Det argumenteres også for at en spiller som skal få mulighet til å forløse sitt potensial, må først identifiseres av trenerne som et talent, og derfor må inneha akkurat de ferdighetene som trenerne ser etter.

6.0 Konklusjoner

Denne studien har sett på om talentidentifisering av unge fotballspillere fører til nye toppspillere, eller om sannsynligheten øker for at man mister potensielle toppspillere. Videre har den også sett på hvilke utvelgelseskriterier som blir vektlagt av trenere for seleksjon av unge fotballspillere og om tidlige indikatorer på dyktighet fører til fremtidig suksess i fotball.

Med bakgrunn i diskusjonskapittelet og mine resultater, så ser det ut til at kompleksiteten i å definere både talent og talentidentifisering, samt sprikende forskning og funn, viser til at det kan se ut som en vanskelig oppgave for trenere å identifisere et talent. Når det kommer til om talentidentifisering av spillere i ung alder vil skape flere toppspillere, eller om sannsynligheten øker for at man mister potensielle toppspillere, kan det se ut til at man mister potensielle toppspillere. Da talentidentifisering i stor grad ser ut til å være en subjektiv prosess, basert på enkeltindivider med ulike preferanser, intuisjoner, og erfaringer, kan faktoren *tilfeldighet* se ut til å være av betydning for hvilken spiller som får utfyllt sitt potensial.

Selv om det var flere likheter i treneres kriterier for identifisering av talent, var det også enda flere ulikheter. Dette gjenspeiles også i det store spriket blant trenerne internt i hvert av studiene, men også ved sammenligning av de ulike studiene, om hva de mener er viktige kriterier i talentidentifisering. Likevel var faktorer som *psykologiske* egenskaper og *hurtighet*, gjengangere i flere av trenernes kriterier i de gjennomgåtte forskningsartiklene. Det var også interessant at *perseptuell-kognitive* ferdigheter ble vektlagt av flere trenere, hvorav forskning på feltet også viser til at det er en viktig ferdighet hos toppfotballspillere. Dermed kan det se ut til at de ovennevnte kriteriene i større grad ligger til grunn blant flere trenere når de identifiserer talent i fotball.

Ut fra mine funn er det lite som tyder på at tidlige indikatorer på dyktighet fører til fremtidig suksess i fotball, men det kan derimot påvirke hvilken spiller som får mulighet til å forløse sitt potensial. Dersom det hadde vist seg at det var få faktorer som hadde kunnet predikere fremtidig suksess, argumenteres det for at alle trenere hadde benyttet seg av dem i TI-prosesser i fotball.

Referanseliste

Forskningslitteratur

- Abbott, A. & Collins, D. 2004. Eliminating the dichotomy between theory and practice in talent identification and development: considering the role of psychology. *Journal of Sports Sciences*, 2004, 22 (5), 395-408 DOI: <https://doi.org/10.1080/02640410410001675324>
- Abbott, A. Button, C. Pepping, GJ. & Collins, D, 2005. Unnatural Selection: Talent Identification and Development in Sport. *Nonlinear Dynamics, Psychology, and Life Sciences*, 2005, 9 (1): 61-88
- Bailey, R. & Collins, D. 2013. The Standard Model of Talent Development and Its Discontents. *Kinesiology Review*, 2013, 2 (4): 248-259 DOI: <https://doi.org/10.1123/krj.2.4.248>
- Baker, J. Schorer, J. & Cobley, S. 2010. Relative age effects. *Sportwissenschaft*, 2010, 40 (1): 26-30
- Baker, J. Schorer, J. & Wattie, N. 2018 Compromising Talent: Issues in Identifying and Selecting Talent in Sport, *Quest*, 70 (1): 48-63, DOI:10.1080/00336297.2017.1333438
- Bakken, A. 2019. *Idrettens posisjon i ungdomstida – Hvem deltar og hvem slutter i ungdomsidretten?* Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring NOVA Rapport 2/2019 DOI: <https://fagarkivet-hioa.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/20.500.12199/1298/NOVA-Rapport-2-2019-Idrettens-posisjon-i-ungdomstida-25-februar-2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Bidaurrezaga-Letona, I. Lekue, J. A. Amado, M. & Gil, S.M. 2019. Progression in Youth Soccer Selection and Identification in Youth Soccer Players Aged 13-15 Years. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 2009, 33 (9): 2458-2558 DOI: 10.1519/JSC.0000000000001924
- Bie, E. 2016. *Satses det på de riktige talentene? En fokusgruppestudie av treneres syn på talentidentifisering i fotball* (Masteroppgave, Norges idrettshøgskole). Hentet fra <https://nih.brage.unit.no/nih->

- [xmlui/bitstream/handle/11250/2399200/Bie%20Eirik%20v2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://hdl.handle.net/11250/2399200/Bie%20Eirik%20v2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (hentet 20.04.2020)
- Bowen, L. Gross, A.S. Gimpel, M. & Li, F.X. 2017. Accumulated workloads and the acute: chronic workload ratio relate to injury risk in elite youth football players. *British Journal of Sports Medicine*, 2017, 51 (5): 452-459
- Bruu, M. (2019). *En casestudie av Telemarksmodellen i fotball. «Spillernes første møte med Telemarkstrappa»*. (Masteroppgave, Universitetet i Sørøst-Norge). Hentet fra: https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/bitstream/handle/11250/2611360/2019_Master_Bruu.pdf?sequence=1&isAllowed=y (hentet 04.04.2020)
- Burgess, D.J. & Naughton, G.A. 2010. Talent Development in Adolescent Team Sports: A Review, *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 2010, 5:103-116
- Christensen, MK. 2009. «An Eye for Talent»: Talent Identification and the «Practical Sense» of Top-Level Soccer Coaches. *Sociology of Sport Journal*, 2009, 26: 365-382
- Csikszentmihalyi, M. Rathunde, K. & Whalen, S. 1993. *Talented Teenagers: The Roots of Success & Failure*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press
- Dalland, O. 2012. *Metode og oppgaveskriving for studenter*. 2012, 5 (2) Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Elferink-Gemser, M. Visscher, C. Lemmink, K. & Mulder, T. 2004. Relation between multidimensional performance characteristics and level of performance in talented youth field hockey players. *Journal of Sports Sciences*, 22: 1053-1063
- Ericsson, K. Krampe, A. & Tesch-Romer, C. 1993. The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance, *Psychological Review*, 1993, 100 (3): 363-406 DOI: <https://doi.org/10.1037/0033-295X.100.3.363>
- Ford, P.R., Ward, P., Hodges, N.J. & Williams, A.M. 2009. The role of deliberate practice and play in career progression in sport: the early engagement hypothesis. *High Ability Studies*, Vol. 20, No. 1, 65–75
- Franks, A.M. Williams, A.M. Reilly, T. & Nevill, A. 1999. Talent identification in elite youth soccer players: Physical and physiological characteristics. *Journal of Sports Sciences*, 17: 812

- Gagné, F. 1999. Nature or nurture? A re-examination of Sloboda and Howe's (1991) interview study on talent development in music. *Psychology of Music*, 1999, 13: 40-48 DOI: <https://doi.org/10.1177%2F0305735699271004>
- Gagné, F. 2004. Transforming gifts into talents: The DMGT as a developmental theory. *High Ability Studies*, 2004, 15 (2): 119-147 DOI: 10.1080/1359813042000314682
- Gagné, F. & Schader, R.M. 2005. Chance and Talent Development. *Roeper Review*, 2005, 28 (2): 88-90 DOI: <https://doi.org/10.1080/02783190609554343>
- Goncalves, C.E.B. Rama, L.M.L. & Figueiredo, A.B. 2012. Talent Identification and Specialization in Sport: An Overview of Some Unanswered Questions, *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 2012, 7 (4): 390-393 DOI: <https://doi.org/10.1123/ijsp.7.4.390>
- Güllich, A. 2014. Selection, de-selection and progression in German football talent promotion. *European Journal of Sport Science*, 2014, 14 (6): 530-537
- Haulan, C. & Sæther, S.A. 2011. *Aldersbestemte fotballandslag i Norge: Dette kjennetegner de selekterte spillerne i 2009*, Idrottsforum. DOI: https://idrottsforum.org/articles/saether/haulan_saether/haulan_saether110831.pdf
- Helsen, WF. Starkes, JL, Hodges, NJ. 1998. Team sports and the theory of deliberate practice. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 1998, 20:12-34 DOI: <https://doi.org/10.1006/drev.2000.0516>
- Höner, O. & Feichtinger, P. 2016. Psychological talent predictors in early adolescence and their empirical relationship with current and future performance in soccer. *Psychology of Sport and Exercise*, 2016, 25: 17-26 DOI: <https://www.researchgate.net/deref/http%3A%2F%2Fdx.doi.org%2F10.1016%2Fj.psychsport.2016.03.004>
- Ingebrigtsen, J. 2012. *Den fysiske dimensjonen i fotball – en teoretisk oversiktsstudie*. UEFA A-lisens, Norges Fotballforbund, Februar 2012. Hentet fra: https://www.fotball.no/globalassets/trener/uefa-a-oppgaver/uefa_a_2012_oppgave_jorgen_ingebrigtsen.pdf (hentet 14.05.2020)
- Jacobsen, D. I. 2015. *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Johnson, A. Doherty, P.J. & Freemont, A. 2009. Investigation of growth, development, and factors associated with injury in elite schoolboy footballers: prospective study. *BMJ*, 2009, 338: b490 DOI: <https://doi.org/10.1136/bmj.b490>

- Jokuschies, N. Gut, V. & Conzelmann, A. 2017. Systematizing coaches' 'eye for talent': Player assessments based on expert coaches' subjective talent criteria in top-level youth soccer. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 2017, 12 (5): 565-576 DOI: 10.1177/1747954117727646
- Larkin, P. & O'Connor, D. 2017. Talent identification and recruitment in youth soccer: Recruiter's perceptions of key attributes for player recruitment. *PLoS One*, 2017, 12 (4): e0175716. DOI: <https://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0175716>
- Larkin, P. & Reeves, M.J. 2018. Junior-elite football: time to re-position talent identification? *Soccer & Society*, 2018, 19 (8): 1183-1192 DOI: <https://doi.org/10.1080/14660970.2018.1432389>
- Littlewood, M. Mullen, C. & Richardson, D. 2011. Football labour migration: an examination of the player recruitment strategies of the 'big five' European football leagues 2004-5 to 2008-9. *Soccer & Society*, 2011, 12 (6): 788-805
- Lund, S. & Söderström, T. 2017. To See or Not See: Talent Identification in the Swedish Football Association. *Sociology of Sports Journal*, 2017, 34: 248-258
- MacNamara, A. Button, A. Collins, D. 2010. The Role of Psychological Characteristics in Facilitating the Pathway to Elite Performance Part 1: Identifying Mental Skills and Behaviors. *The Sport Psychologist*, 24 (1): 52-73 DOI: <https://doi.org/10.1123/tsp.24.1.52>
- Matin, V. & Sæther, S. A. 2017. Talented High School Football Players' Perception of Talent Identification Criteria. *Sport Mont Journal*, 2017, 15 (2): 3-7
- McPherson, G. E. and Williamon, A. 2006. Giftedness and talent. In: *The Child as Musician: A Handbook of Musical Development*. Oxford University Press, Oxford: 239-256
- Miller, P.K. Cronin, C. & Baker, G. 2015. Nurture, nature and some very dubious social skills: an interpretative phenomenological analysis of talent identification practices in elite English youth soccer. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 2015, 7 (5): 642-662 DOI: <https://doi.org/10.1080/2159676X.2015.1012544>
- Mills, A. Butt, J. & Maynard, I. 2014. Examining the Development Environments of Elite English Football Academies: the Players' Perspective. *International Journal of Sports Science and Coaching*, 2014, 9 (6): 1457-1472
- Mohr, M. Thomassen, M. Girard, O. Racinais, S. & Nybo, L. 2016. Muscle variables of importance for physiological performance in competitive football. *European Journal of Applied Physiology*, 2016, 116: 251-262

- Morris, T. 2000. Psychological characteristics and talent identification in soccer. *Journal of Sports Sciences*, 2000, 18 (9): 715-726 DOI: <https://doi.org/10.1080/02640410050120096>
- Musch, J. & Grondin, S. 2001. Unequal Competition as an Impediment to Personal Development: A Review of the Relative Age Effect in Sport. *Developmental Review*, 2001, 21:147-167 DOI: <https://doi.org/10.1006/drev.2000.0516>
- Norbäck, P.J. Olsson, M. & Persson, L. 2016. The emergence of a market for football stars: Talent development and competitive balance in European football. *IFN Working Paper*, 1126, Research Institute of Industrial Economics (IFN), Stockholm
- O'Connor, D. Larkin, P. & Williams, A.M. 2016. Talent identification and selection in elite youth football: An Australian context. *European Journal of Sport Science*, 2016, 16 (7): 1-8 DOI: 10.1080/17461391.2016.1151945
- Ommundsen, Y. (2009). *Hvem er talentene, må vi spesialisere tidlig og hva er en god trener – Spenningsfeltet mellom barne- og ungdomsidrett og eliteidrett*. Kap 10 i *Nyere perspektiv innen idrett og idrettspedagogikk*, Besse, J.F. (red.), Oslo: Høgskoleforlaget
- Ommundsen, Y. (2011) i Hanstad, D.V. (red.) Breivik, G. Sisjord, M.K. & Skaset, H.B. 2011. *Norsk idrett: indre spenning og ytre press*. Oslo: Akilles
- Ommundsen, Y. (2016) i Wallinus-Rinne, A. (red) 2016. *Ungdomstreneren*. Oslo: Akilles
- Peterson, T. 2004. Selektions – och rangordningslogiker inom svensk ungdoms fotboll. *Idrottsforum*. DOI: <https://idrottsforum.org/articles/peterson/peterson.html>
- Piedmont, R.L. Hill, D.C. & Blanco, S. 1999. Predicting athletic performance using the five factor model of personality. *Personality and Individual Differences*, 27: 769-777
- Rees, T. Hardy, L. Güllich, A Abernethy, B. Côté. J. Woodman, T. Montgomery, H. Laing, S. & Warr, C. 2016. The Great British Medalists Project: A Review of Current Knowledge on the Development of the World's Best Sporting Talent. *Sports Medicine*, 2016, 46: 1041-1058 DOI: <https://doi.org/10.1007/s40279-016-0476-2>
- Reeves, M.J. McRobert, A.P. Littlewood, M.A. & Roberts, S.J. 2018. A scoping review of the potential sociological predictors of talent in junior-elite football: 2000-2016. *Soccer & Society*, 2018, 19 (8): 1085-1105 DOI: <https://doi.org/10.1080/14660970.2018.1432386>

- Régnier, G. Salmela, J.H. & Russel, S. J. 1993. Talent detection and development in sport. In *A Handbook of Research on Sports Psychology* (edited by Singer, R. Murphey, M & Tennant, L.K.), 290-313, New York: Macmillan
- Reilly, T. Bangsbo, J. & Franks, A. 2000. Anthropometric and physiological predispositions for elite soccer. *Journal of Sports Sciences*, 2000, 18: 669-683
- Roaas, T.V. 2011. «Sorry gutten min, du blir ikke valgt!» - Om aspekter ved utvelgelse og utvikling av unge guttefotballspillere. Mastergradsoppgave i kroppsøvings- og idrettsvitenskap, 2011
- Russell, K. 1989. Athletic talent: From detection to perfection. *Science Periodical in Research and Technology in Sports*, 1989, 9 (1): 165-190
- Simonton, D.K. 1999. Talent and its development: An emergenic and epigenetic model. *Psychological Reviews*, 1999, 106: 435-457
- Simonton, D.K. 2001. Talent Development as a Multidimensional, Multiplicative, and Dynamic Process. *Current Directions in Psychological Science*, 2001, 10 (2): 39-43 DOI: 10.1111/1467-8721.00110
- Singer, R.N. & Janelle, C.M. 1999. Determining sport expertise: From genes to supremes. *International Journal of Sport Psychology*, 30: 221-234
- Sæther, S.A. 2014. Talent identification in Soccer. What do Coaches Look for? *Idrottsforum*. DOI: www.idrottsforum.org/saether140319
- Till, K. Jones, B.L. Cobley, S. Morley, D. O'Hara, J. Chapman, C. Cooke, C. & Beggs, C.B. 2016. Identifying talent in youth sport: a novel methodology using higher-dimensional analysis. *PLoS One*, 2016, 11 (5) DOI: <https://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0155047>
- Till, K. & Baker, J. 2020. Challenges and (Possible) Solutions to Optimizing Talent Identification and Development in Sport. *Frontiers in Psychology*, 2020, 11: 664 DOI: <https://dx.doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00664>
- Tranckle, P. & Cushion, C.J. 2006. Rethinking Giftedness and Talent in Sport. *Quest*, 2006, 58 (2): 265-282 DOI: <https://doi.org/10.1080/00336297.2006.10491883>
- Unnithan, V. White, J. Georgiou, A. Iga, J. & Drust, B. 2012. Talent identification in youth soccer. *Journal of Sports Sciences*, DOI: 10.1080/02640414.2012.731515
- Vaeyens, R. Lenoir, M. Williams, AM. & Philippaerts, RM. 2008. Talent identification and development programmes in sport. *Sports Medicine*, 2008, 38: 703-714
- Wallinus-Rinne, A. (red.) 2016. *Ungdomstreneren*. Oslo: Akilles

- Ward, P. Ericsson, K.A. & Williams, A.M. 2013. Complex perceptual-cognitive expertise in a simulated task environment. *Journal of Cognitive Engineering and Decision Making*, 2013, 7 (3): 231-254
- Wiium, N. Lie, S.A. Ommundsen, Y. & Enksen, H.R. 2010. Does Relative Age Effect Exist among Norwegian Professional Soccer Players?, *International Journal of Applied Sports Sciences*, 2010, 22 (2): 66-76
- Williams, A.M., Franks, A. 1998. Talent identification in soccer. *Sports, Exercise and Injury*, 4, 159-165
- Williams, A.M. & Reilly, T. 2000. Talent identification and development in soccer. *Journal of Sports Sciences*, 2000, 18 (9): 657-667 DOI: <https://doi.org/10.1080/02640410050120041>

Nettsider

- Ajax Amsterdam. *Youth Academy*. Hentet fra: <https://english.ajax.nl/youth-academy/youth-academy.htm> (hentet 18.05.2020)
- FIFA (2007). *Big Count 2006*. Hentet fra: <https://resources.fifa.com/image/upload/big-count-summary-report-association-520044.pdf?cloudid=vrnjcgakvf7nds6sl5rx> (hentet 26.04.2020)
- Norges Fotballforbund (2014) – *Breddereglement*.
Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NFFF/nfffor/2014-03-09-3> (hentet 10.05.2020)
- Norges Fotballforbund (2018). *Landslagsskolen*, <https://www.fotball.no/barn-og-ungdom/spillerutvikling/landslagsskolen/struktur-og-rammer/#Toppen> (hentet 15.11.2019)
- Norges Idrettsforbund (2015). *Idrettens barnerettigheter*,
https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/7d1ccf72f5a047dfac1b2124adaddf42/117_15_barneidrettsbestemmelsene_lr.pdf (hentet 14.11.2019)
- Norges Idrettsforbund (2019), *Bestemmelser om barneidrett*,
<https://www.idrettsforbundet.no/tema/barneidrett/bestemmelser-om-barneidrett/> (hentet 14.11.2019)

Norges Idrettsforbund (2016), *Utviklingsplan for norsk idrett*,

<https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/e7edfa47f77e457abf83827d39c3e1d8/utviklingsplan-01-barn-og-ungdom---versjon-2016-10-28.pdf> (hentet 15.11.2019)

Norges Idrettsforbund (2018), *Treneren i norsk idrett*,

https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/fc302de15b5c42abb66b3d91c62514df/trenerrapport_norsk_endelig_24.10.2018.pdf (hentet 17.11.2019)

Norsk Toppfotball (2019). *Akademiklassifiseringsrapporten for 2019*

<http://beta.toppfotball.no/AK19Oppslag.pdf> (hentet 14.11.2019)

Figurer

Figur 1: Model of potential predictors of talent in soccer

Figur 2: Differentiated model of giftedness and talent

Tabeller

Tabell 1: Inklusjons – og eksklusjonskriterier for bredere forståelse for temaet

Tabell 2: Inklusjons – og eksklusjonskriterier for utvalgt litteratur

Vedlegg

Vedlegg 1: Fremstilling av forskningsartiklene sortert etter artikkelnummer, forfatter og år, tittel, tidsskrift, database, hensikt, metode, funn og vurdering av kvalitet.

Vedlegg 1

Fremstilling av forskningsartiklene sortert etter artikkelnummer, forfatter og år, tittel, tidsskrift, database, hensikt, metode, funn og vurdering av kvalitet.

Artikkel #	Forfatter og år	Tittel	Tidsskrift	Datab ase	Hensikt	Metode	Funn	Vurdering av kvalitet
1	Christensen , M.K. (2009)	«An Eye for Talent»: Talent Identification and the «Practical Sense» of Top-Level Soccer Coaches.	Sociology of Sport Journal	Google Scholar	Hvordan trenere på toppnivå i ungdomsfotball i Danmark identifiserer talent	Kvalitative dybdeintervjuer med 8 danske aldersbestemte landslagstrenerne	Trenerne benytter seg av sin praktiske sans når de skal velge ut talenter	7 av 7 inklusjonskriterier
2	Lund, S. & Söderström , T. (2017)	To See or Not See: Talent Identification in the Swedish Football Association	Sociology of Sports Journal	SPOR TDiscu s	Undersøke om kontekst og trenerkultur påvirker treneres praktiske erfaring og kunnskap, og om det påvirker hvordan de ser på talent og Tl-prosesser	Kvalitative semi-strukturerter intervju av 15 trenere i Sverige	Treneres perspektiv på talent og talentidentifisering påvirker hvilke spillere de anser som talent	6 av 7 inklusjonskriterier

3	O'Connor, D. Larkin, P. & Williams, A.M. (2016)	Talent identification and selection in elite youth football: An Australian context	European Journal of Sports Science	Google Scholar	Denne studien undersøkte om det var forskjell på de perseptuelle-kognitive ferdighetene mellom U15-spillere som ble valgt og ikke valgt til et nasjonalt akademi i Australia	Kvantitativ spørreundersøkelse og videobasert lab. vurdering	Selektert spillere til et nasjonalt eliteakademi i Australia scoret høyere enn ikke-selekterte spillere på perseptuelle-kognitive tester	5 av 7 inkluderingskriterier
4	Matin, V & Sæther, S.A. (2017)	Talented High School Football Player' Perception of Talent Identification Criteria	Sport Mont Journal	SPOR TDiscus	I denne studien ble spillere i ungdom spurt om hvilke kriterier de mente var viktige i talentidentifisering, og hvilke kriterier trenerne vektla.	Kvantitativ spørreundersøkelse	Spillere og trenerne vektla kriterier for talentidentifisering ulikt	5 av 7 inkluderingskriterier
5	Miller, P.K. Cronin, C. & Baker, G. (2015)	Nurture, nature and som every dubious social skills: an interpretative phenomenological analysis of talent identification practices in elite	Qualitative Research in Sport, Exercise and Health	Google Scholar	Hvordan blir talentidentifisering gjort? Hvordan er erfaringer med talentidentifisering forstått av trenere?	Kvalitative dybdeintervjuer	Talentidentifisering ansees som en langsiktig	6 av 7 inkluderingskriterier

		English youth soccer					prose ss. Det kan se ut til at det er utfordrende å definere hva et talent bør ha av egenskaper	
6	Larkin, P. & O'Connor, D. (2017)	Talent identification and recruitment in youth soccer: Recruiter's perceptions of the key attributes for player recruitment	PLOS ONE	Google Scholar	Hvilke ferdigheter trenere involvert i talentidentifisering i fotball på barne – og ungdomsnivå (U13) i Australia legger vekt på. Det ble også undersøkt hvordan trenerne går frem når de vurderer talenter.	Induktivt kvalitativt semi-strukturert intervju, etterfulgt av to runder av kvantitativ spørreundersøkelse	Tekniske ferdigheter ble vektlagt av trenerne og tekniske direkte ører i dette studiet. Det ser ut til at trenerne benytter seg av en holistisk vurdering når	7 av 7 inklusjonskriterier

							de identi fisere r talent er	
7	Sæther, S.A. (2014)	Identification of Talent in Soccer – What Do Coaches Look For?	<i>Idrottsforum</i>	Google Scholar	I denne studien var målet å beskrive hvilke kriterier norske trenere på elitenivå benytter seg av når de identifiserer talent i fotball.	Litteratu rgjenno mgang med Williams & Frank (1998) sin modell som analyse	Trene re på ulike nivå, og i ulike miljø, ser etter ulike ferdi ghete r i talent er	7 av 7 inklusion skriterier
8	Jokuschies, N. Gut, V. & Conzelman n, A. (2017)	Systematizing coaches 'eye for talent': Player assessments based on expert coaches' subjective talent criteria in top- level youth soccer	<i>International Journal of Sports Science & Coaching</i>	SPOR TDiscu s	Trenere på toppnivå i fotball sine konsept av talent ble undersøkt. Så, ble påliteligheten til trenernes vurdering av spillere basert på deres subjektive talentkriterier over en flere ukers periode. Deretter, ble det vurdert i hvilken grad deres kriterier er relatert til deres langsiktige prestasjons prognoser.	Kvantitat iv spørreun dersøkel se og kvalitati ve induktiv e intervjue r	Trene rne hadd e ulike persp ektiv på hva et talent er. Vider e var pålite lighet en på deres subje ktive kriter ier stor.	7 av 7 inklusion skriterier
9	Bie, E. (2016)	Satses det på de riktige talentene? En fokusgruppestudie av treneres syn på	<i>Masteroppga ve i idrettsvitensk ap</i>	Google Scholar	Studien omhandlet hvordan trenere i breddeklubber i Norge forstår talentidentifisering . Deretter, hvilke	Fokusgr uppe innen kvalitati v	Det var ulike kriter ier som	7 av 7 inklusion skriterier

		talentidentifisering i fotball			konsekvenser treneres forståelse for talent kan påvirke hvilke spillere som blir valgt,	forskning	ble vektlagt i identifiseringen av talent i denne studien. Det viste seg også at trenerne hadde en hvis forståelse på hva konsekvensene av deres forståelse av talent påvirket kriteriene deres.	
--	--	--------------------------------	--	--	---	-----------	--	--

